

ବେଙ୍ଗୁଲୁ ବେଙ୍ଗୁଲୁ ପାଣି ବେ

ଭଦ୍ରନାଥ ଷଡ଼ଙ୍ଗୀ

ବେଙ୍ଗୁଲି ବେଙ୍ଗୁଲି ପାଣି ଦେ

ଲେଖକ
ଶ୍ରୀ ଉଦୟ ନାଥ ଷଡ଼ଙ୍ଗୀ

ଓଡ଼ିଆ ପ୍ରାଚୀନ ଚିନ୍ତା

ବିନୋଦବିହାରୀ, କଟକ-୨

ବେଙ୍ଗୁଲି ବେଙ୍ଗୁଲି ପାଣି ଦେ

ଲେଖକ :

ଶ୍ରୀ ଉଦୟ ନାଥ ସତ୍ତ୍ୱଜୀ

କଟକ

ପ୍ରକାଶକ :

ଶ୍ରୀ ଗୋବିନ୍ଦ ଚରଣ ପାତ୍ର

ଓଡ଼ିଶା ବୁକ୍ ଷ୍ଟୋର

ବିନୋଦ ବିହାରୀ, କଟକ-୨

ପ୍ରଥମ ପ୍ରକାଶ : ୧୯୮୮

ନୂତନ ମୁଦ୍ରଣ : ୧୯୯୧

ମୁଦ୍ରଣ :

ଗୁରୁପ୍ରସନ୍ନ ପ୍ରେସ

ଝୋଲସାହି, କଟକ-୧

ମୂଲ୍ୟ : ଛଅ ଟଙ୍କା

Benguli Benguli Pani De

By

U. N. Sarangi

Published by

G. C. Patra

Orissa Book Store

Cuttack-2

1st Edition—1988

Reprint—1991

Price : Rs 6-00

ସୂଚୀ

- ୧ ॥ ବଡ଼ ଇଞ୍ଜି ନିୟୁର—ଉଇ ୧-୯
- ୨ ॥ ଆମର ଦୁଇଟି ବଡ଼ ଶତ୍ରୁ ୧୦-୨୯
- (କ) ମଣା
- (ଖ) ମାଛ
- ୩ ॥ ବେଙ୍ଗୁଲ ବେଙ୍ଗୁଲ ପାଣି ଦେ ... ୩୦-୪୩

କଡ଼ ଇଞ୍ଜିନିୟର—ଉଇ

ପିଲାଦିନୁ ଆମେ ପଢ଼ିଥାଉଁ, ‘ସ୍ବଦ୍ବଳାଟ ଉଇ ଅଲୁଅଲୁ କର
ରଚଇ ବଲ୍ଲୁକ ଘର’ । ଉଇ ସିନା ଦେଖିବାକୁ ଅତି ସାନ; ମାତ୍ର
ତା ପରି ବୁଦ୍ଧିଆ ଇଞ୍ଜିନିୟର ବୋଧହୁଏ ମଣିଷକୁ ଛୁଡ଼ିଦେଲେ ଆଉ
କେହି ନାହାନ୍ତି ।

ଉଇକୁ ପିମ୍ପୁଡ଼ି ଶ୍ରେଣୀରେ ସାଧାରଣତଃ ଗଣାଯାଇଥାଏ;
କିନ୍ତୁ ଏମାନେ ପିମ୍ପୁଡ଼ିଙ୍କଠାରୁ ସ୍ବତନ୍ତ୍ର ପ୍ରାଣୀ । ପିମ୍ପୁଡ଼ିଙ୍କ ପରି
ଏମାନଙ୍କର ଛଅଟି ଗୋଡ଼, ଦୁଇଟା ହାତ ଓ ଦେହ ତିନି ଭାଗରେ
ବିଭକ୍ତ । ଏମାନଙ୍କ ଦେହ ଅତି ନରମ । ପିମ୍ପୁଡ଼ି ଓ ଜନ୍ମାସବୁ ଏମାନଙ୍କୁ
ଦେଖିଲେ ଖାଇପକାନ୍ତି ।

ଉଇଙ୍କ ଉପଦ୍ରବ

ଉଇ ଆମର ବହିପତ୍ର, ଲୁଗାପଟା ଇତ୍ୟାଦି ନିତାନ୍ତ ଦରକାରୀ
ଓ ବହୁମୂଲ୍ୟ ଜିନିଷ ଖାଇଯାଆନ୍ତି, ନଷ୍ଟ କରିପକାନ୍ତି । ତେଣୁ ସେମାନଙ୍କ
ଉପରେ ଆମେ ଭାରି ଚିଡ଼ୁ । ସେମାନଙ୍କୁ ମାରିବା ପାଇଁ ନାନା ଉପାୟ
କରୁ । କିନ୍ତୁ ଯେତେ ମାଇଲେ ବି ସେମାନଙ୍କ ବଂଶ ଲୋପ କରିବା
କଦାପି ସମ୍ଭବ ହୁଏ ନାହିଁ ।

ଲୁହା, ସୁନା, କଂସା ପ୍ରଭୃତି ଧାତୁଦ୍ରବ୍ୟ ଛୁଡ଼ିଦେଲେ ଆଉ
ଯାହା କିଛି ପାଆନ୍ତି, ଉଇମାନେ ତାହା ଖାଇଯାଆନ୍ତି । ଘରେ ଲୁଗିଥିବା
ବଡ଼ବଡ଼ କାଠର କଡ଼ି ବରଗା ବା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କାଠ ତିଆରି ଜିନିଷ ଅଳ୍ପ

ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ଏହି ଉଇଙ୍କ ଯୋଗେ ଅକର୍ମଣ୍ୟ ହୋଇଯାଏ । ପ୍ରଥମେ ଏମାନେ ଅଳ୍ପ ସଂଖ୍ୟାରେ ଆସି ଭିତରେ ଭିତରେ ଜନସମୂହ ଖାଇବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରନ୍ତି । ସେତେବେଳେ ଯେତେ ସାବଧାନ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ଆଖିକୁ ଚାହା ଦେଖାଯାଏ ନାହିଁ । ପରେ ଉଇ ଲାଗିଥିବାର ଯେତେବେଳେ ଜଣାପଡ଼େ, ସେତେବେଳକୁ ଜନସମୂହର ଭିତର ପୋଲ ହୋଇଯାଇଥାଏ ।

ବାସସ୍ଥାନ

ପୃଥିବୀର ଗ୍ରୀଷ୍ମମଣ୍ଡଳ ଅଞ୍ଚଳ ଉଇଙ୍କର ବାସସ୍ଥାନ । ଏସିଆ, ଅଫ୍ରିକା, ଆମେରିକା, ଅଷ୍ଟ୍ରେଲିଆ ମହାଦେଶର ଗରମ ସ୍ଥାନମାନଙ୍କରେ ଏମାନେ ଦେଖାଯାଆନ୍ତି । ଗାଁ ବା ସହରରେ ଥିବା ଘର, ବଣଜଙ୍ଗଲ ଏପରି କି ମରୁଭୂମିରେ ମଧ୍ୟ ଏମାନେ ରହନ୍ତି ଓ ନିଜ ରାଜ୍ୟ ବିସ୍ତାର କରିଥାଆନ୍ତି । କେତେ ଲକ୍ଷ ବର୍ଷ ହେଲେ ଯେ ଉଇ ଜାତି ପୃଥିବୀରେ ରହିଆସିଛନ୍ତି, ତାର ହିସାବ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କେହି କରିପାରି ନାହାନ୍ତି ।

ଉଇମାନଙ୍କ ପେଟରେ ଏକପ୍ରକାର ଅଠାଳିଆ ରସ ଥାଏ । ସେ କୌଣସି ଦ୍ରବ୍ୟ କାମୁଡ଼ିଲେ ପାଟି ବାଟେ ସେ ରସ ଠିକ୍ ଆମ ପାଟିର ଛେପଭଳି ଆସି ଜନସମୂହରେ ଲାଗିଯାଏ । ତେଣୁ ସେ ଜନସମୂହ ଓଦା ଓ ନରମ ହୋଇଯାଏ ଓ ସେମାନଙ୍କର ଖାଇବାକୁ ସୁବିଧା ହୁଏ ।

ରାଣି ଉଇ

ଉଇରାଜ୍ୟରେ ପ୍ରଧାନତଃ ତିନି ଜାତିର ଉଇ ଦେଖାଯାଆନ୍ତି । ରାଣି ଉଇ, ଶ୍ରମିକ ବା ରାଣିଉଇ ଓ ଅଳସୁଆ ବା ପୁରୁଷ ଉଇ । ରାଣି ଉଇ ରାଜ୍ୟର ସର୍ବେସବୁ । ସେ କିଛି କାମ କରେ ନାହିଁ; ସବୁବେଳେ ଅଣ୍ଡା ଦେଉଥାଏ, ବଂଶ ବିତାଇବାରେ ଲାଗିଥାଏ । ହିସାବ କରାଯାଇଛି

ଯେ, ଗୁଣୀ ଦିନକୁ ତିରିଶ ଦିନାର ଲେଖାଏଁ ଅଣ୍ଟା ଦିଏ । ପୁଣି ଦିନେ

[ଗୁଣୀ ଉଇ]

ଦୁଇ ଦିନ ନୁହେଁ, ମାସମାସ ଧରି ସେ ଏହିପରି ଅଣ୍ଟା ଦେଉଥାଏ । ଅଣ୍ଟା ଦେବା କାମରେ ସେ ଏତେ ବ୍ୟସ୍ତ ଥାଏ ଯେ, ନିଜ ଘର ଗୁଡ଼ି ଆଉ କୁଆଡ଼କୁ ତ ଯାଇପାରେ ନାହିଁ, ଏପରି କି ନିଜେ ଖାଇବାକୁ ବି ସମୟ ପାଏ ନାହିଁ । ତା

ଗୁରୁପାଖରେ ଦେଇ ରହିଥିବା ଗୁରୁମାନେ ଖାଦ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟ ଆଣି ତା ପାଟିରେ ଗୁଞ୍ଜି ଦିଅନ୍ତି । କେତେକ ଗୁଣୀଙ୍କ ଦେହରେ ଗୁରୁଗୋଟି ଲେଖାଏଁ ଡେଣା ଥାଏ, କାହାରି କାହାରି ନ ଥାଏ ।

ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଦଳରେ ଲକ୍ଷଲକ୍ଷ ଏପରିକି କୋଟି କୋଟି ସଂଖ୍ୟାରେ ଉଇ ରହିଥାଆନ୍ତି । ସେମାନେ ଶୁଂଖଳାର ସହିତ ନିଜ ନିଜ କାମ ସୁରୁଖୁରୁରେ ସବୁବେଳେ କରିବାରେ ଲାଗିଥାଆନ୍ତି । ଯାହାର ଯେଉଁ କାମ, ସେ କାମ କରିବାରେ ସେ ଟିକିଏ ହେଲେ ଅବହେଳା କରେ ନାହିଁ କି ଅନ୍ୟ ଆଦେଶକୁ ଗୁହଁ ରହେ ନାହିଁ । ନିଜ କର୍ତ୍ତବ୍ୟରେ ଅବହେଳା କରିବା, ଠକାଇଦେବା ପ୍ରଭୃତି ବୋଧହୁଏ ଅତି ସଭ୍ୟ ଓ ଶିକ୍ଷିତ ମନୁଷ୍ୟ ବ୍ୟତୀତ ଆଉ କୌଣସି ପ୍ରାଣୀଠାରେ ଦେଖାଯାଏ ନାହିଁ । ଉଇ ମନୁଷ୍ୟପରି ସଭ୍ୟ ଓ ଶିକ୍ଷିତ ହେଲେ ଭବିଷ୍ୟତରେ କଅଣ ହେବ କୁହାଯାଇପାରୁ ନାହିଁ । ମାତ୍ର ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେମାନଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟ ସୁନ୍ଦରରୂପେ ଚାଲିଛି ।

ଉଇଗଣ୍ୟରେ ଗୁଣୀ ତଳକୁ ପ୍ରଧାନ ହେଉଛନ୍ତି, ଶ୍ରମିକ ଉଇ ।

ଏମାନଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ଅତି ବେଶୀ । ଏମାନେ ଗଣ୍ୟର ବିଶ୍ୱାସୀ ପ୍ରଜା, ଖୁବ୍ ପରିଶ୍ରମୀ । ନିଜ ଗଣ୍ୟର, ନିଜ ଜାତିର ଉନ୍ନତ ପାଇଁ ସବୁ ସମୟରେ ଏମାନେ କାମରେ ଲାଗିଥାଆନ୍ତି । ପୁଣି କାମ କରିବାଲାଗି ‘ଜାତିବିଭାଗ’ ମଧ୍ୟ ସେମାନଙ୍କ ଭିତରେ ହୋଇଛି । ଦଳେ ବାହାରକୁ ଆସି ଖାଦ୍ୟ-

[ଶ୍ରମିକ ଉଇ] ପଦାର୍ଥ ସଂଗ୍ରହ କରନ୍ତି; ଦରକାର ପଡ଼ିଲେ ଅନ୍ୟ

କାଟମାନଙ୍କ ସହିତ ଲଢ଼େଇ କରନ୍ତି —ଏମାନେ ସୈନ୍ୟପଞ୍ଜଳ ।

ରଜ୍ୟ ଭିତରେ ଆଉ ଦଳେ ଶ୍ରମିକ ଆଆନ୍ତି, ସେମାନେ ଗୁଣୀ ।
ପ୍ରାନ୍ତେସ୍ଥାନେ ବଗିଚା କରି ଖାଦ୍ୟପଦାର୍ଥ ଉତ୍ପାଦନ କରିବା ସେମାନଙ୍କର
ସବୁ ସମୟର କାମ ।

ଉଇମାନଙ୍କର ପ୍ରଧାନ ଖାଦ୍ୟ ଛତୁ । ବର୍ଷାଦିନେ ଉଇଡ଼ୁଙ୍କା,
ଦାସପଡ଼ିଆ ପ୍ରଭୃତିରେ ଛୋଟଛୋଟ, ନରମ ଓ ଧଳା ଛତୁ ଗଛ ବହୁତ
ଉଠିଥାଏ । ଆମେମାନେ ତାକୁ ତୋଳିଆଣି ତରକାରୀ କରୁ । ଆମେ
ଜାଣୁ, ସବୁ ଗଛର ମଞ୍ଜି ଅଛି, ଛତୁ ଗଛର ମଞ୍ଜି ନାହିଁ । ଏହି ଛତୁ
ଉଇମାନଙ୍କ ଯୋଗେନ୍ତି ହୋଇଥାଏ । ଉଇଡ଼ୁଙ୍କାରେ ଏହା ବେଶି
ପରିମାଣରେ ଦେଖାଯାଏ ।

ଉଇମାନେ ଏହି ଛତୁ ଗୁଣ କରନ୍ତି କହିଲେ ଚଳେ । ଛତୁ ଗଛ
ପାଇଁ ପାଣି ନିତାନ୍ତ ଦରକାର । ତେଣୁ ବର୍ଷାଦିନେ ହିଁ ଛତୁ ଉଠିଥାଏ ।

[ଉଇଡ଼ୁଙ୍କାରେ କେନାଲ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଓ ଛତୁ ଗୁଣ]

ଉଇହୁଙ୍କା ବା ଉଇମାନଙ୍କ ରାଜ୍ୟର ପ୍ରଧାନ ଅଂଶ ହେଉଛି ପାଣିର କେନାଲ । ନିଜାନ୍ତ ଶୁଖିଲା ସ୍ଥାନ, ଏପରିକି ସ୍ଥାନେ ସ୍ଥାନେ ମରୁଭୂମି ଭିତରେ ମଧ୍ୟ ଖୁବ୍ ଖୋର ତଳୁ ଉଇମାନେ ଏ ପାଣି ସଂଗ୍ରହ କରି-
ଥାଆନ୍ତି । ଆଫ୍ରିକାର ଗୋଟିଏ ଉଇହୁଙ୍କା ଖୋଳ ଦେଖାଯାଇଛି ଯେ-
ସେଠାରେ ମାଟିର ପତ୍ତସ୍ତର ସୂଚକ ତଳେ ପାଣି ଅଛି ଏବଂ ସେଠାରୁ
କେନାଲ କରି ଉଇମାନେ ନିଜ ରାଜ୍ୟକୁ ପାଣି ଆଣିବାକୁ ବ୍ୟବସ୍ଥା
କରିଛନ୍ତି ।

[ଖୁବ୍ ଗଭୀରରୁ ପାଣି ସଂଗ୍ରହ କରୁଛନ୍ତି]

ଏହି କେନାଲର ବାକି ଜାଗାମାନଙ୍କରେ ଛତୁ ଚାଷ ହୋଇଥାଏ ।
ରାଜ୍ୟର ଗୋଟିଏ ଦଳ ଶ୍ରମିକ ଉଇ ଏ କାମରେ ସବୁ ସମୟରେ ବ୍ୟସ୍ତ
ଥାଆନ୍ତି । ସେମାନେ ଚାଷୀ ଉଇ । ରାଜ୍ୟର ସବୁ ଉଇକୁ ପସଲ ଉତ୍ପାଦନ
କରି ଖାଇବାକୁ ଦେବା ସେମାନଙ୍କର ଏକମାତ୍ର କାମ । ମନୁଷ୍ୟ ଏବେ
କୋଠରୀର ଯୋଜନା କରୁଛି; ମାତ୍ର ଉଇରାଜ୍ୟରେ କୋଠରୀ ପ୍ରଥା
କେତେ ଲକ୍ଷ ବର୍ଷ ତଳୁ ଯେ ରୁଲି ଆସୁଛି, ତାହା କେହି ହସାବ କରି
କହିପାରିବେ ନାହିଁ ।

ଉଇହୁଙ୍କା ଖୋଳିଲେ ତା ଭିତରୁ ଅନେକଗୁଡ଼ିଏ ‘ଉଇଟାକୁ’
ବାହାରେ । ଏହାହିଁ ଛତୁରୁଷର ମଜ୍ଜି ଓ ସାର । ଆଉ କେତେକ
ଟାକୁରେ ଉଇଡିମ୍ବ, ପୂରି ରହିଥାଏ । ତାହା ‘ଶିଶୁମଙ୍ଗଳ କେନ୍ଦ୍ର’ର
ଟାକୁ । ସେଠାରେ ଡିମ୍ବଗୁଡ଼ିକ ନିରାପଦରେ ରଖାଯାଇ ଥାଏ ।
ସେହିଠାରେ ହିଁ ସେମାନଙ୍କ ଯତ୍ନ ନିଆଯାଏ ।

ଉଇରାଜ୍ୟରେ ଦଳେ ସେବକ ବି ଅଛନ୍ତି । ସେମାନେ ଡିମ୍ବଯାକ
ଆଣି ଶିଶୁମଙ୍ଗଳକେନ୍ଦ୍ରରେ ସଜାଡ଼ି ରଖିଦିଅନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ ଯତ୍ନନେବା
ଓ ସେଥିରୁ ପିଲା ବାହାର କରିବା କାମ ମଧ୍ୟ ସେହିମାନଙ୍କର । ଦରସବୁ
ସପ୍ତା ରଖିବା ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ଆଉ ଦଳେ ଲୁକର ଥାଆନ୍ତି ।

ଶ୍ରମିକ ବା ସୈନ୍ୟପ୍ରଭୃତି ବେଶି ଓ ସମସ୍ତଙ୍କଠାରୁ ବଳୁଥା ।
ଏମାନଙ୍କ ପାଟି ଟିକିଏ ବଡ଼ ଏବଂ ଟାଣ । ହୁଙ୍କା ତିଆରି କରିବା,
ବାହାରକୁ ଯାଇ ଖାଦ୍ୟପଦାର୍ଥ, ଦରକରଣା ଜିନିଷ ପ୍ରଭୃତି ସଂଗ୍ରହ
କରି ଆଣିବା, ଶସ୍ତ୍ର ସହିତ ଲଢ଼ି ନିଜ ରାଜ୍ୟକୁ ନିରାପଦ ରଖିବା
ଏମାନଙ୍କର କାମ ।

ଆଫ୍ରିକାରେ ଏଡ଼େ ବଡ଼ବଡ଼ ଉଇହୁଙ୍କାସବୁ ଅଛି ଯେ, ଆମେ
ଦେଖିଲେ ହଠାତ୍ ଗୋଟାଏ ମୁଣ୍ଡିଆ ପାହାଡ଼ ବୋଲି କହିବା । ମାଟି
ଉପରୁ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ହୁଙ୍କା କୋଡ଼ିଏ, ପଚାଶ ପୁଟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଉଚ୍ଚ

[ପରଶ ଫୁଟ ଉତ୍ତର ଗୋଟିଏ ଝୁଙ୍କା]

ହୋଇଥାଏ । ମାଟିତଳେ ମଧ୍ୟ ପରଶ ଶାଠିଏ ଫୁଟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଚାହା
ଲମ୍ବିଥାଏ ।

ଗୋଟିଏ ଝୁଙ୍କା ଭଲ ରୂପେ ନିଶ୍ଚୟ କଲେ ଆମେ ବୁଝିପାରବା
ଯେ, ଉଚ୍ଚମାନଙ୍କର ଇଞ୍ଜିନିୟରିଂ ବୁଦ୍ଧି କେତେ ବେଶି । ଅତି ଶ୍ରେଷ୍ଠ
ପ୍ରାଣୀ ହୋଇ ମଧ୍ୟ ଏଭଳି ସୁନ୍ଦର ଓ ବିରାଟ ଦର କେବଳ ଏକତା ଓ
ବୁଦ୍ଧିବଳରେ ହିଁ ସେ ତିଆରି କରେ ।

ଉଚ୍ଚଝୁଙ୍କାର ସବା ତଳେ ପାଣିଧାର ରହିଥାଏ । ଉଚ୍ଚ ପ୍ରଥମେ
ମାଟି ତଳ ଖୋଳଖୋଳି ପାଣିଧାରର ସନ୍ତାନ ନିଏ ଏବଂ ସେହିଠାରେ
ଦର ତିଆରି କରେ । ପାଣିଧାରରୁ ଝୁଙ୍କାର ଉପର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପାଣି
ଆଣିବା ପାଇଁ ସେ କେନାଲ ତିଆରି କରିଥାଏ । ପୁଣି ଝୁଙ୍କାର ଦୁଇ
ପାଖରେ ନର୍ଦ୍ଦମା ଓ ନଳା କରିଥାଏ—ସେହି ବାଟ ଦେଇ ରାଜ୍ୟର
ଆବର୍ଜନା, ମଇଳା ପାଣି ଆଦି ଖଲ୍ଲସ ହୋଇଯାଏ । ତା ଫଳରେ

[ଉତ୍ତରାଞ୍ଚଳ ଓ ଶ୍ରୀରାଜ୍ୟ—ପାଖରେ ଠିଆ ହୋଇଥିବା
ମନୁଷ୍ୟ ଭୂମିରେ ହୁକ୍କାଟି କେତେ ବଡ଼ !]

ହୁକ୍କାର ଭିତର ଅଂଶ ସବୁ ସମୟରେ ପରିଷ୍କାର ଓ ଶୁଖିଲା ରହିଥାଏ ।
ହୁକ୍କାର ପ୍ରତ୍ୟେକ ମହଲକୁ ଯେପରି ପବନ ଯା ଆସ କରିପାରିବ,
ସେଥିପାଇଁ ଅତି ସୁନ୍ଦର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇଥାଏ ।

ସବା ତଳେ ‘ଗଣି ଭବନ’ । ଗଣି ସବୁବେଳେ ସେଠାରେ
ବସିରହି ଅଣ୍ଟା ଦେଉଥାଏ । ସମସ୍ତ ରାଜ୍ୟର ମୁଲପିଣ୍ଡ ସେ । ତେଣୁ
ସେଠାରେ ଯେପରି କୌଣସି ବିପଦ ନ ପଡ଼ିବ, ସେଥିପାଇଁ ସବୁପ୍ରକାର
ବ୍ୟବସ୍ଥା ହୋଇଥାଏ ଓ ଗଣିମହଲ ପାଇଁ ସେହିପରି ନିରାପଦ ସ୍ଥାନ
ବିଚ୍ଛିନ୍ନ ଯାଇଥାଏ ।

ଗଣି ଭବନ ଉପରକୁ ଦାସଦାସୀଙ୍କ ମହଲ । ସେମାନେ
ଗଣିର ଖାସ୍ ବୁକର । ଗଣିକୁ ଖାଦ୍ୟ ଯୋଗାଇବା, ତାର ସେବା

ଯତ୍ନ କରିବା, ଅଶ୍ରାଗୁଡ଼ିକ ନେଇ ଶିଶୁମଙ୍ଗଳ କେନ୍ଦ୍ରରେ ପହଞ୍ଚାଇଦେବା
କାମ ଏହି ଦାସଦାସୀଙ୍କର ।

ଦାସଦାସୀ ମହଲ ଉପରକୁ ଖାଦ୍ୟଉଣ୍ଡାର—ଗନ୍ତାଘର । ତା
ଉପରେ ପବନ ଚଳାଚଳ ପାଇଁ ପ୍ରଶସ୍ତ ଖୁଆଡ଼ି । ତା ପରେ ଶିଶୁମଙ୍ଗଳ
କେନ୍ଦ୍ର । ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ମହଲ ଅପେକ୍ଷା ଏ ମହଲ ବେଶି ବଡ଼ । ଏହା
ବିଭିନ୍ନ କୋଠାରେ ବିଭକ୍ତ ହୋଇଥାଏ । ଅଶ୍ରା କେଉଁ ଅବସ୍ଥାରେ
କେଉଁ କୋଠାରେ ରହିବ, ତାହା ଆଗରୁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହୋଇ ରହିଥାଏ ।

ତା ଉପରକୁ ଶ୍ରମିକ ଓ ସୈନ୍ୟପଞ୍ଜିକ ଗୁଡ଼ିଣି । ହୁଙ୍କାର
ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ ପବନ ଚଳାଚଳ କୋଠା ।

ଉଇରାଜ୍ୟର ଭୂସୀମାନେ ହୁଙ୍କାର ଦୁଇ ପଟରେ ଓ କେନାଲ
କୂଳେକୂଳେ ଥିବା ଶ୍ଵରମାନଙ୍କରେ ରହନ୍ତି । ଅଶ୍ରାରୁ ଛୁଆ ହୋଇଗଲେ,
ସେ ଯେଉଁ ଜାତିର, ସେ ସେହି ମହଲକୁ ମନକୁମନ ଭୁଲିଯାଏ ଓ
ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ସହିତ ମିଶି ତା କାମରେ ଯୋଗଦେଏ ।

ଆମର ଦୁଇଟି ବଡ଼ ଶତ୍ରୁ

୧-ମାଛ

ଏ ଦୁନିଆରେ ମନୁଷ୍ୟର ବଡ଼ତ ଶତ୍ରୁ ଅଛନ୍ତି । ନିଜେ ମନୁଷ୍ୟ ତ ମନୁଷ୍ୟର ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ଶତ୍ରୁ । ସେଇଥିପାଇଁ ପ୍ରାୟ ସବୁ ସମୟରେ ପୃଥିବୀରେ କଲଗୋଲ, ମାଲମକଦମା, ମରାମର, ଯୁଦ୍ଧବିରାଡ଼ ଲାଗି ରହିଥାଏ । ମଣିଷକୁ ମାରବା ପାଇଁ ଅନ୍ୟ ମଣିଷମାନେ କୋଟି କୋଟି ଟଙ୍କା ଖର୍ଚ୍ଚ କରି ନାନା ଅସ୍ତ୍ର ଡିଆର କରୁଛନ୍ତି ।

ପ୍ରକୃତ ମନୁଷ୍ୟର ଯେପରି ବନ୍ଧୁ, ସେହିପରି ମଧ୍ୟ ଶତ୍ରୁ । ମନୁଷ୍ୟକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ ପ୍ରକୃତ ବଡ଼ତ କିଛି କାମ କରେ; ପୁଣି ତାକୁ ଧ୍ୟାନ କରିବା ଲାଗି ଭୂମିକମ୍ପ, ଝଡ଼ତୋଫାନ, ନନ୍ଦବଡ଼ ଆଦି ପଠାଇଥାଏ ।

ସିଂହ, ବାଘ, ଭଲୁ, ସାପ ଆଦି ହିଂସ୍ରଜନ୍ତୁଙ୍କ କଥା ତ ଛାଡ଼ । ସେମାନେ ମନୁଷ୍ୟକୁ ମାରବା ପାଇଁ ସବୁବେଳେ ଚାହିଁ ବସିଅଛନ୍ତି ।

ଏହି ସବୁ ଶତ୍ରୁଙ୍କ ଭିତରେ ମାଛ ମଧ୍ୟ ଗୋଟିଏ । ମାଛ ସିନା ଟିକି ପୋକଟିଏ; ମାତ୍ର ମନୁଷ୍ୟକୁ ଯେତେ ପ୍ରକାରେ ସେ ହଇରାଣ କରେ ଓ ଯେତେ ସଂଖ୍ୟାରେ ମଣିଷ ମାରେ, ତାହା ସହଜରେ ହିସାବ କରି ହେବ ନାହିଁ ।

ମାଛ ଆମର କଣ କ୍ଷତି କରେ

ବର୍ଷା ଭରି ମାସଯାକ ମାଛଙ୍କ ଉପଦ୍ରବ ଅତି ବେଶି । ଆସାନ୍ତ ମାସ ପୂର୍ବରୁ ମାଛସବୁ ଦେଖାଦିଅନ୍ତି । ତା ପରେ ଦିନକୁ ଦିନ

ସେମାନଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ଏତେ ବଡ଼େ ଯେ, ତାଙ୍କ ଦାଉରେ ଥଣ୍ଡ ହୋଇ ବସି କିଛି ଖାଇ ହୁଏ ନାହିଁ । କୌଣସି ସ୍ଥାନ ଟିକିଏ ଓଦା ହେଲେ କି ସାମାନ୍ୟ ଅସନା ହେଲେ, ସେଠାରେ ହଜାର ହଜାର ସଂଖ୍ୟାରେ

[ମାଛି]

ମାଛି ରୁଣ୍ଡ ହୋଇଯାଆନ୍ତି । ଘରଦ୍ୱାର ଚାରିଆଡ଼ ଭଣଭଣ ହୋଇ ଉଡ଼ି ବୁଲନ୍ତି । ଯେ କୌଣସି ଖାଦ୍ୟପଦାର୍ଥ ହୋଇଥାଉ ନା କାହିଁକି ତା ଉପରେ ବସିଯାଆନ୍ତି । ଖାଦ୍ୟପଦାର୍ଥ ଉପରେ ବସି ଖାଦ୍ୟର କିଛି ଅଂଶ ଖାଇଗଲେ ବାଧନ୍ତା ନାହିଁ । ମାଛି ପେଟ ତ, କେତେ ଅବା ଖାଦ୍ୟ ଖାଇବ ? ମାତ୍ର ଖାଦ୍ୟପଦାର୍ଥରେ ବସିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସେ ସେଥିରେ ମଳ ତ୍ୟାଗ କରେ । ତା ଗୋଡ଼ରେ ବା ଦେହରେ ଲାଗିଥିବା ଅସନା ଜନନୀ-ରୋଗର ମୂଳ ଜବାଣୁ ଛୁଡ଼ିଦିଏ । ମନୁଷ୍ୟ ତାହା ଖାଇ ରୋଗରେ ପଡ଼େ, ଛଟ ପଟ ହୁଏ । ଶେଷରେ ମରେ ମଧ୍ୟ ।

ଏହି ମାଛି ସକାଶେ ପୃଥିବୀରେ ପ୍ରତି ବର୍ଷ ଯେତେ ଲୋକ ମରନ୍ତି, ଗୋଟାଏ ବଡ଼ ଯୁଦ୍ଧରେ କି ସେତେ ମରୁ ନ ଥିବେ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦେଶରେ ଯେତେ ଲୋକ ଟାଇଫଏଡ଼, ଝାଡ଼ାବାନ୍ଧୁ, ହଇଜା, ବସନ୍ତ ପ୍ରଭୃତି ଉର୍ଦ୍ଧା ରୋଗରେ ପଡ଼ନ୍ତି ଓ ଶେଷରେ ମରନ୍ତି, ତାର ହିସାବ ବା କିଏ ରଖୁଛି ? ଏ ସମସ୍ତ ରୋଗର ମୂଳ କାରଣ ଏଇ ମାଛି ।

ଏବେ ପୁଣି “ଏନ୍‌ସେଫ୍ୟାଲାଇଟିସ୍” ନାମକ ଗୋଟିଏ ସଂକ୍ରମକ ରୋଗ ବାହାରିଛି । ଏହା ଅଳ୍ପ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ଭୟଙ୍କର ଘବରେ

ମାଡ଼ିଯାଉଛି । ଏହି ରୋଗ ପ୍ରଧାନତଃ ପିଲାମାନଙ୍କୁ ଅର୍ଥାତ୍ କେବଳ ତିନି ବର୍ଷରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ଆଠ ବର୍ଷ ବୟସର ଶିଶୁମାନଙ୍କୁ ଧରୁଛି ଓ ଚିକିତ୍ସାଭୀଷ୍ଟ ଭାବରେ ମାରି ପକାଉଛି । ନାଗପୁର, ବମ୍ବେ, ଲକ୍ଷ୍ନୋ, ଦିଲ୍ଲୀ ପ୍ରଭୃତିରେ ଏହା କିଛିଦିନ ତଳେ ବ୍ୟାପିଥିଲା ଓ ସେଥିପାଇଁ ଚିନ୍ତା ପଡ଼ିଯାଇଥିଲା । ତା ପୁଣି ଏଭଳି ରୋଗ ଯେ, ଏହା ପାଇଁ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କୌଣସି ଔଷଧ ଆବିଷ୍କାର କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଏ ରୋଗ ମୂଳରେ ମଧ୍ୟ ଏଇ ମାଛ ଅଛନ୍ତି । ମାଛଙ୍କ ଯୋଗେ ରୋଗ ଚାହିଁ ଚାହିଁ ମାଡ଼ିଯାଉଛି ।

ମହୁମାଛ ପରି ମାଛର ଦେହ ତିନି ଖଣ୍ଡରେ ବିଭକ୍ତ; ମାସ ମଝି ଅଂଶ ଅନ୍ୟ ପଛଭାଗ ସହିତ ମିଶିଯାଇଥାଏ । ଏହାର ଛଅଟି ଗୋଡ଼, ଦୁଇଟି ଡେଣା ଓ ମୁହଁରେ ଦୁଇଗୋଟି ଶୁଣ୍ଠି ଥାଏ । ଏହାର ଗୋଡ଼, ପାଦ ଓ ସମସ୍ତ ଦେହ ଅତି ସରୁ ସରୁ ରୂପରେ ଢାଙ୍କି ହୋଇଥାଏ । ତେଣୁ ଏ ଯେଉଁଠାରେ ବସିଯାଏ, ସେଠାରେ ଥିବା ମଇଳା ଏହା ଦେହରେ ଲାଗି ରହେ । ସବୁ ସମୟରେ ମାଛ ତାର ଦୁଇ ଶୁଣ୍ଠିରେ ମୁହଁ, ଡେଣା ଓ ଦେହକୁ ପୋଛି ଝାଡ଼ି ପକାଉଥିବାର ଦେଖାଯାଏ ।

ଟାଇପଏଡ଼, ବସନ୍ତ ବା ହଜଜା ରୋଗୀର ଦେହରେ, ମଳରେ, ଛେପିଖୋଳରେ ବା ଲୁଗାପଟାରେ ମାଛ ବସିଲେ, ମାଛ ଗୋଡ଼ ଓ ଦେହରେ ସେହି ରୋଗର ଜୀବାଣୁ ଲାଗି ରହେ । ତା ପରେ ସେ ଆସି ଆମ ଖାଦ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟ ଉପରେ ବସେ ଓ ତାର ସ୍ପର୍ଶକ ଅନୁସାରେ ଝାଡ଼ିଝୁଡ଼ି ହୁଏ । ତା ଫଳରେ ସେହି ରୋଗର ଜୀବାଣୁ ଆମ ଖାଦ୍ୟରେ ମିଶିଯାଏ । ଆମେ ତାକୁ ଖାଇ ବେମାରରେ ପଡ଼ୁ ।

ଜଳରହସ୍ୟ

ଆମର ଏଇ ଅତି ବଡ଼ ଶତ୍ରୁଙ୍କୁ ଗୋଟିଗୋଟି ମାରି ଲେପ କରିଦେବା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ଆମେ ପ୍ରତିଦିନ ଯେତେ ମାଛ ମାଇଲେ ବି,

ସେମାନଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା କମିବ ନାହିଁ । କାରଣ ଗୋଟିଏ ମାଛ ମାଛ ପ୍ରତିଦିନ ହଜାର ହଜାର ସଂଖ୍ୟାରେ ଅଣ୍ଡା ଦିଏ । ଆମେ ଯେତେ ଚେଷ୍ଟା କଲେ ମଧ୍ୟ ଏତେ ସଂଖ୍ୟାରେ ମାଛ ଦିନକ ମଧ୍ୟରେ ମାରିପାରିବା ନାହିଁ । ତେଣୁ ବୈଜ୍ଞାନିକ ଉପାୟରେ କୌଣସି ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରା ନ ଗଲେ ପୃଥିବୀରୁ ମାଛ ବଂଶ ଲୋପ କରିବା ଅସମ୍ଭବ । ଯେଉଁ ପଣ୍ଡିତମାନେ ମାଛ ବିଷୟରେ ବର୍ଷ ବର୍ଷ ଧରି ପରୀକ୍ଷା ଚଳାଇଛନ୍ତି, ସେମାନେ କହନ୍ତି, ଗୋଟିଏ ମାଛ ମାଛ ଅପ୍ରେଲ ଠାରୁ ସେପ୍ଟେମ୍ବର ମାସ ମଧ୍ୟରେ ଦଶ ଲକ୍ଷରୁ ବେଶି ଛୁଆ ଜନ୍ମ କରଥାଏ ।

ଶୀତ ଋତୁରେ ସାଧାରଣତଃ ମାଛ ଦେଖାଯାଏ ନାହିଁ । ଏହି ସମୟରେ ସନ୍ତସନ୍ତା ଜଙ୍ଗଲିଆ ଜାଗାରେ ଅନ୍ଧାରରେ ଯେ କେତୋଟି ମାଛ ଲୁଚି ରହିଥାନ୍ତି, ଶୀତ ଦିନ ଯିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସେମାନେ ପଦାକୁ ବାହାରନ୍ତି ଓ ତା ପରେ ସେମାନଙ୍କ ବଂଶ ବଢ଼ିଉଠିଲେ । ଜ୍ୟେଷ୍ଠ, ଆଷାଢ଼ ମାସ ବେଳକୁ ଆମ ଦେଶରେ ଆମ୍ଭ ପଣସ ପ୍ରଭୃତି ଫଳ ପାଉଥାଏ । ସେତେବେଳକୁ ମାଛ ପ୍ରାଦୁର୍ଭାବ ଏତେ ବଢ଼ି ଯାଇଥାଏ ଯେ, ଆମ୍ଭ ପଣସ ଖାଇବା ତ ଦୂରର କଥା, ନିଷ୍ଠୁର୍ନ ମନରେ ଭାତ ମୁଠାଏ ବି ବସି ଖାଇ ହୁଏ ନାହିଁ । ପଲପଲ ମାଛ ଉଡ଼ିଆସି ଖାଦ୍ୟପଦାର୍ଥ ଉପରେ ବସନ୍ତି, ମୁହଁ ଓ ଦେହ ଚାରିପାଖ

[ଖାଦ୍ୟ ପଦାର୍ଥରେ ମାଛ]

ଭଣଭଣ ହୋଇ ଉଡ଼ିବୁଲନ୍ତି । ଡାଲି, ଚରକାଣ, ପାଣି ଗିଲସରେ ମଧ୍ୟ ଦୁଇ ଚାରିଗୋଟା ପଡ଼ି ମରିଯାଆନ୍ତି ।

ଆଗରୁ କହିଛି, ଗ୍ରୀଷ୍ମଦିନ ଆସିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ମାଛ ଅଣ୍ଡା ଦିଏ । ଏହି ଅଣ୍ଡା ଏତେ ସାନ ଯେ, ସାଧାରଣଙ୍କ ଆଖିକୁ ତାହା ଦେଖାଯିବ ନାହିଁ । ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଅଣ୍ଡା ଏକ ଇଞ୍ଚର କୋଡ଼ିଏ ଘରରୁ ଘାଟେ ଲମ୍ବ ହୋଇଥାଏ । ମାଛ ଅଳିଆ ସ୍ଥାନ, ଖତଗଦା ଆଦି ଅପରିଷ୍କାର ଓ ଅନ୍ଧାରୁଆ ଜାଗାରେ ତାର ଅସଂଖ୍ୟ ଅଣ୍ଡା କୁଢ଼ାଇଦିଏ । ଅଣ୍ଡାଗୁଡ଼ିକ ସେହି ଅଳିଆ ଜନସ୍ଥଳରୁ ରସ ଟାଣି ବଢ଼ିବାକୁ ଲାଗନ୍ତି । ମା ମାଛକୁ ଆଉ ସେମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଘରବାକୁ ପଡ଼େ ନାହିଁ ।

କେବଳ ଚବିଶ ଘଣ୍ଟା ଭିତରେ ଏହି ଅଣ୍ଡା ପୋକ ଆକାର ଧାରଣ କରେ । ପାଞ୍ଚ ଦିନ ଯାଏ ପୋକଗୁଡ଼ିକ ସେହି ସ୍ଥାନରେ ପଡ଼ିରହି ବଢ଼ନ୍ତି । ତାପରେ ସେ ପୋକ ଦେହରେ ଡେଣା ଦେଖାଦିଏ । ସେ ଉଡ଼ି ଅନ୍ୟସ୍ଥ ଚାଲିଯାଏ । ଦୁଇ ସପ୍ତାହ ପରେ ସେ ପୁଣି ଅଣ୍ଡା ଦେବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରେ ।

ଜଣେ ପଣ୍ଡିତ ପରୀକ୍ଷା କରି ଲେଖିଅଛନ୍ତି ଯେ, ଗୋଟିଏ ମାଛ ଥରକେ ଦେଉ ଶହ ଅଣ୍ଡା ଦିଏ । ଏହାଠାରୁ ବରଂ ବେଶି ହୁଏ, କମ ହେବ ନାହିଁ । ଦିନକ ମଧ୍ୟରେ ଏଇ ଥରେ ଯେ ସେ ଅଣ୍ଡା ଦିଏ, ତା ମଧ୍ୟ ଦୁହେଁ; ଆଉ କେତେ ଥର ଦେଉଥିବ ।

ଏହି ଦେଉ ଶହ ଅଣ୍ଡା ମାଛ ହୋଇ ଭଳି ସପ୍ତାହ ପରେ ଯେତେବେଳେ ପ୍ରତ୍ୟେକେ ଏହି ପରିମାଣରେ ଅଣ୍ଡା ଦେବେ, ସେତେବେଳେ ମାଛ ସଂଖ୍ୟା କେତେ ହେବ, ତାହା ହିସାବ କରିବା କଣ ସହଜ ?

ଜାତିଭେଦ

ମାଛି ଉନ୍ନତ ଓ କ୍ଷୁଦ୍ର ଆକାରର ଦେଖାଯାଆନ୍ତି ।
ସାଧାରଣତଃ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ ଦ୍ଵାରା ଜାତିର ମାଛି ଅଛନ୍ତି ବୋଲି

ମାଛି

ହିସାବ କରାଯାଇଛି । ଏହାମଧ୍ୟରୁ
ଆମ ଦେଶରେ ମାଛି, ନେଲୀ ମାଛି,
ଡାଆଁସ, ବରୁଡ଼ି, ମହୁମାଛି ପ୍ରଭୃତି
ପ୍ରଧାନ ।

ନେଲୀମାଛି

ନେଲୀ ମାଛି ସାଧାରଣ ମାଛି
ଅପେକ୍ଷା ବେଶୀ ମୋଟା । ଏହାର
ଦେହର ରଙ୍ଗ ନେଲୀ ଦେଖାଯାଏ ।
ଏମାନଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ ବେଶୀ ଦୃଶ୍ୟ
ଲାଗେ । ପାଚିଲା ଆମ୍ବ, ପଣସ
ପ୍ରଭୃତିର ବାସନା ପାଇଲେ ଏମାନେ
ବେଶୀ ସଂଖ୍ୟାରେ ଉଡ଼ିଆସି ଜମି-

ଡାଆଁସ

ଯାଆନ୍ତି, ଅନ୍ୟ ସମୟରେ କମ୍ ଦେଖାଯାଆନ୍ତି ।

ଡାଆଁସ, ଗୋରୁ, କୁକୁର ପ୍ରଭୃତି ପଶୁଙ୍କ ଦେହରେ ସବୁ
ସମୟରେ ଲାଗି ରହୁଥାନ୍ତି ଓ ସେମାନଙ୍କ ଚମଡ଼ା ଫୁଟାଇ ରକ୍ତ
ପିଅନ୍ତି । ଅନ୍ୟ ମାଛି ଅପେକ୍ଷା ଏମାନଙ୍କ ଦେହ ବେଶୀ କରଡ଼ା ଓ
ଟାଣ ।

ମାଛର ଦେହ

ସାଧାରଣତଃ ମାଛି ଇଞ୍ଜକର ଚାରି ଭାଗରୁ ଭାଗେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ
ଲମ୍ବ ଦେଖାଯାଆନ୍ତି । ଦୁଇ ପକ୍ଷକୁ ମେଲ କରି ଧାଇଁଲେ ଗୋଟିଏ

[ମାଛର ଗୋଡ଼
ବହୁତ ବଡ଼
ଆକାରରେ
ଦେଖା ହୋଇଛି]

ଗୋଟିଏ ମାଛର ଚଉଡ଼ା ଅଧ ଇଞ୍ଚ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ
ହୋଇଥାଏ । ହଜାରେ ମାଛ ଏକାଠି କରି
ତୁଳିଲେ ଏକ ଆଉନ୍ସ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଓଜନ
ହେବ ।

ମାଛମାନଙ୍କର ଛଅଟି ଗୋଡ଼ ।
ଗୋଡ଼ ଶେଷରେ ପଥା ଥାଏ । ଏ ପଥା
ଗୋରୁ ଖୁବ୍ ଭଲ ଦୁଇ ଫାଳ ହୋଇଥାଏ ।
ତାହା ସେମପର୍ଣ୍ଣ ଓ ଅଠାଳିଆ । ତେଣୁ
ମାଛ ଯେଉଁଠାରେ ଇଚ୍ଛା ସେଠାରେ
ଦୃଢ଼ଭାବରେ ବସିଯାଇପାରେ । ଚିକ୍‌କଣା
ଛୁତ ବା କାତ ତଳେ ଓହଳି ରହିଯାଏ ।

ମାଛମାନଙ୍କ ମୁହଁରେ ମୋଟ ପାଞ୍ଚଗୋଟି ଆଖି । ଦୁଇଟା ଆଖି
ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ ଥାଏ; ଏହା ବଡ଼ ଓ ତା ଉପରେ ଜାଲ ବନ୍ଦା ହେଲେ
ପରି ଦେଖାଯାଏ । ତା ତଳକୁ ଆମର ଚୁଲ୍ଲ ଝିଙ୍କା ପରି ତିନୋଟି ଅତି
ଟିକଟିକ ଆଖି ରହିଥାଏ । ଏତେ ଆଖି ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଅନ୍ୟ ଗାଠ
ତୁଳନାରେ ଏହାର ଦୃଷ୍ଟି ଶକ୍ତି ଅତି କମ୍ । କିନ୍ତୁ ବାସନା ବାରିବାରେ
ଏ ଖୁବ୍ ଧୂରନ୍ଦର; ଅଥଚ ଏମାନଙ୍କର ନାକ ନାହିଁ । ବହୁ ଦୂରରୁ
ଏମାନେ ବାସନା ବାରି ଉଡ଼ିଆସନ୍ତି ।

ମାଛର ପାଟି ଏତେ ସାନ ଯେ, କେହି କେହି କହିଥାଆନ୍ତି,
ତାର ପାଟି ନାହିଁ; କେବଳ ଜିଭ ଅଛି । ଜିଭ ମୁହଁ ଭିତରକୁ ନେବା
ଓ ପଦାକୁ ଆଣିବା ପାଇଁ ଯେଉଁ ଛଦ୍ମ ଅଛି, ତାକୁ ପାଟି କୁହାଯିବା
ଅସଙ୍ଗତ ନୁହେଁ ।

ମାଛ ସେହି ଟିକ ପାଟିରେ ଖାଦ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟରୁ ରସତଳ ଶୋଷି-
ନ୍ତି । ଯେଉଁଠାରେ ଟିକଏ ଟାଣ ଜିନିଷ ପାଏ, ସେଥିରେ ତାର ମୁନଥାଁ

କିନ୍ତୁ ଗଳାଇ ଫୋଡ଼ିଦିଏ, ଭିତରୁ ରସ ଟାଣିଆଣେ । ପଣ୍ଡିତମାନେ ହସାବ କରି କହନ୍ତି, ମାଛର କିନ୍ତୁ ଆକାର ତୁଳନାରେ ଯେତେ ଟାଣ, ହାତ୍ତାଦାନ୍ତ ସେ ଅନୁପାତରେ ଦଶ ଗୁଣରୁ ଗୁଣେ ବି ଟାଣ ହେବ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଅଗ ପୁଣି ଦୁଇ ଫାଳ ହୋଇଥାଏ । ଏହି ଦୁଇ ଫାଳକୁ ଏକାଠି ସଶୁଆସି ପରି କରି ମାଛ ନିଜ ମେଟ ଭିତରକୁ ରସ ଟାଣିନିଏ ।

ଚିନି ଭଳି ଟାଣ ଜନିଷ ପାଟିରେ ପୁରାଇ ଖାଇବା ମାଛ ପକ୍ଷରେ ଅସମ୍ଭବ । ତେଣୁ ସେଭଳି ଜନିଷ ଉପରେ ବସିଲେ ସେ ପାଟିରୁ ଲଳ ବାହାର କରି ତାକୁ ଓଦା କରିଦିଏ । ତାହା ତରଳ ହୋଇଗଲେ ରସ ଗୋଷିନିଏ ।

ମାଛ ଦାଉରୁ କିପରି ରକ୍ଷା ମିଳିବ

ଆମର ଏଇ ବଡ଼ ଶତ୍ରୁ ମାଛ ଉପଦ୍ରବରୁ ରକ୍ଷା ପାଇବା ପାଇଁ ଡାକ୍ତରମାନେ କହନ୍ତି, ସବୁ ସମୟରେ ଖାଦ୍ୟପଦାର୍ଥ ଭଲରୂପେ ଘୋଡ଼ାଇ ରଖିବ । ଯେଭଳି ଗୋଟିଏ ହେଲେ ମାଛ ସେଥିରେ ନ ବସେ, ତାର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିବ । ସବୁଦିନ ଗରମ ଗରମ ଖାଦ୍ୟ ଖାଇବ । ଖାଦ୍ୟ ପଦାର୍ଥରେ ମାଛ ଯେପରି ବସି ନ ପାରିବେ, ସେଥିପାଇଁ କେହି କେହି ମଶାରି ଭିତରେ ବସି ଖାଇବାର ଶୁଣାଯାଏ । ପଞ୍ଜା ପ୍ରଭୃତି ବୁଲାଇ ଘୋରରେ ପବନ କଲେ କିମ୍ବା ଝୁଣା ବା ସେହିଭଳି କିଛି ଧୁଆଁ ଦେଲେ ମାଛ ସେ ସ୍ଥାନରେ ରହନ୍ତି ନାହିଁ ।

ମାଛ ମାରିବା ପାଇଁ ଏବେ ନାନା ପ୍ରକାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ହେଲାଣି । ଡ. ଡ. ଟି., ଗାମାକ୍ସିନ୍, ଫ୍ଲୁଇଡ଼ିଂ, ବ୍ଲୁଇଂ ପାଉଡ଼ର ପ୍ରଭୃତି କେତେକ ପ୍ରକାର ବିଷ ଔଷଧ ଏବେ ବାହାରିଛି । ତାକୁ ପକାଇଲେ ମାଛ ମରିଯିବେ ଓ କେତେକ ସମୟ ପାଇଁ ଆଉ ସେ ସ୍ଥାନକୁ ନୂଆ ମାଛ ଆସିବେ ନାହିଁ । ଫିନାଇଲ ପାଣି ପକାଇଲେ ମଧ୍ୟ ମାଛ ଉପଦ୍ରବ କିଛି ସମୟ ପାଇଁ କମିଯାଏ ।

ଘର ଆଖପାଖ ଅଞ୍ଚଳରେ କୌଣସି ଅଳିଆ ଜମା କରିବା ବା ଖତ ଗଦା କରିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ । ଯଦି କୌଣସିଠାରେ ଅଳିଆ ବା ଖତ ଗଦା ଥାଏ, ତେବେ ତା ଉପରେ ଖରାଦିନ ପରେପରେ ଥରକୁଥର ବିଷତ୍ରିଷଧ ପକାଇବ । କିସେହିନି ତାଳିଲେ ଅଣ୍ଡାସବୁ ମରିଯିବେ; ମାତୁ ସଂଖ୍ୟା ଆଉ ବଢ଼ି ପାରିବ ନାହିଁ । ସବୁବେଳେ ଘରଦ୍ୱାର ପରିଷ୍କାର ରଖିଲେ ମାତୁ ବେଶି ଦେଖାଯିବେ ନାହିଁ ।

୨—ମଣା

ମାଛ ଓ ମଣା ଦୁଇଟି ଭାଇ । ଉଭୟେ ସେପରି ପାଳକର ମନୁଷ୍ୟ ଉପରେ ଆଦମଣ କରିବାକୁ ଏ ପୃଥିବୀକୁ ଆସିଛନ୍ତି । ମାଛ ପାଳ ଦିନରେ—ଆଲୁଅ ଥିବା ସମୟରେ । ମଣା ପାଳ ରାତିରେ—ସୂର୍ଯ୍ୟ ଅସ୍ତ ହେବାଠାରୁ ପୁଣି ପରଦିନ ସକାଳେ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଉଦୟ ହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ।

ଅଙ୍ଗପ୍ରତ୍ୟଙ୍ଗ

ମାଛ ପରି ମଣାର ଦୁଇଟି ଡେଣା, ଛଅଟି ଗୋଡ଼ ଓ ମୁହଁରେ ଦୁଇଟି ଶୁଣ୍ଠି । ସାଧାରଣତଃ ଆମକୁ ଏହାର ଦେହ ଦୁଇ ଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ ହୋଇଥିଲା ପରି ଜଣାଯାଏ—ମୁଣ୍ଡ ଓ ଗଣ୍ଠି । ମାତ୍ର ଅଣୁଗଣ୍ଠଣ ଯନ୍ତ୍ରରେ ଏହି ଦେହ ତିନି ଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ ହୋଇଥିବାର ଦେଖାଯାଏ; ଯଥା—ମୁଣ୍ଡ, ଗୁଡ଼ ଓ ଗଣ୍ଠି ।

ମଣା ମାଛ ଅପେକ୍ଷା ସରୁ ଏବଂ ଲମ୍ବା । ଏହାର ଦେହଯାକ ପ୍ରସ୍ତର ହୋଇ ଶୁଖିଏ ମୁଦିଆ ଯୋଡ଼ା ହୋଇଥିଲା ପରି ଦେଖାଯାଏ । ଗୋଡ଼ଗୁଡ଼ିକର ଗଣ୍ଠି ଅନେକ । ଦେହ, ଗୋଡ଼ ଓ ଶୁଣ୍ଠିରେ ଟିକଟିକ ଟାଣ ଲେମ ପୁରି ରହିଥାଏ ।

ମୁଣ୍ଡରେ ଦୁଇଟି ଆଖି । ପାଟି ପ୍ରାୟ ନାହିଁ କହିଲେ ଚଳେ । ଶୁଣ୍ଠି ଦୁଇଟି ଅତି ମୃଦୁଆଁ ଓ ତା ଦେହଯାକ କରତଧାର ପରି ହୋଇଥାଏ । ସେହି ଶୁଣ୍ଠି ସାଙ୍ଗରେ ଆଉ କେତୋଟି ସରୁ ସାନ ଶୁଣ୍ଠି ବି ଥାଏ । ସବୁ ମଣାଙ୍କର ଏହି ସାନ ଶୁଣ୍ଠି ସଂଖ୍ୟା ସମାନ ନ ଥାଏ; କାହାର ଗୋଟିଏ, କାହାର ଦୁଇଟି, କାହାର କାହାର ଚାରିଗୋଟି ମଧ୍ୟ ଥାଏ ।

ଛୁଟ ଅଂଶରୁ ଛଅଟିଯାକ ଗୋଡ଼ ଓ ଡେଣା ବାହାରଥାଏ ।
ଦେହ ସାଜରେ ଏହା ମିଶି ରହିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଛୁଟ ଦେହ ଅପେକ୍ଷା
ଟିକିଏ ମୋଟା ଦେଖାଯାଏ ।

ମଣାର ଦେହ ଭୂଳନାରେ ଗୋଡ଼ସବୁ ଅତି ଲମ୍ବା ।

ଜାତିଭେଦ

ସାଧାରଣତଃ ଅଣତରଙ୍ଗ ଜାତିର ମଣା ଅଛନ୍ତି ବୋଲି
ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଜଣାଯାଇଛି । ସେମାନଙ୍କ ଆକାର ପ୍ରକାର, ବସିବା
ଭଙ୍ଗ ଓ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପତ୍ତ ସେମାନଙ୍କୁ ଏପରି ଶ୍ରେଣୀବିଭାଗ କରାଯାଇଛି ।

ସବୁ ମଣା ତ ଆମର ଅନଷ୍ଟ କରନ୍ତି; ତେବେ ଏନୋପିଲିସ
ଶ୍ରେଣୀର ମଣା ଆମର ସବୁଠାରୁ ବଡ଼ ଶତ୍ରୁ । ଏହିମାନଙ୍କ ଯୋଗେ
ଏକା ଭାରତବର୍ଷରେ ପ୍ରତିବର୍ଷ ତେରଲକ୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଲୋକ ମରନ୍ତି ।
କେତେ ଯେ ଦୁବଳ, ଅକର୍ମଣ୍ୟ ହୋଇ କଷ୍ଟ ପାଆନ୍ତି, କେତେ ଟଙ୍କା
ଖର୍ଚ୍ଚ କରନ୍ତି, ତାହା ଏଥିରୁ ସହଜରେ ଅନୁମାନ କରିହେବ ।

ମଣାର ବାସସ୍ଥାନ

ପୃଥିବୀର ସବୁ ଦେଶରେ ଓ ସବୁ ଅଞ୍ଚଳରେ ପ୍ରାୟ ମଣା
ରହିଛନ୍ତି । ତେବେ ଗ୍ରୀଷ୍ମକଟିବନ୍ଧ ଅଞ୍ଚଳ ମଧ୍ୟରେ ଏମାନଙ୍କର ପ୍ରାଦୁର୍ଭାବ
ବହୁତ ବେଶି । ବଣଜଙ୍ଗଲିଆ ସ୍ଥାନ ଓ ପରୁସଡ଼ା ପାଣି ଜମି ରହୁଥିବା
ସନ୍ତସନ୍ତୁଆ ଜାଗାହିଁ ଏମାନଙ୍କର ଘର । ଆମ ଘରର ଓଳଟଲେ ବା
ବାଡ଼ିଭିତରେ ଦଶ ପନ୍ଦର ଦିନ ପାଣି ଜମି ରହୁଥିବା ଖାଲ ବା ହାଣ୍ଡି-
ଖପର ପ୍ରଭୃତି ପରାସ୍ତା କଲେ ଆମେ ଦେଖିବା ଯେ, ସେଠାରେ ମଣା,
ମଣାଛୁଆ ଓ ମଣାଅଣ୍ଡା ସାଲୁବାଲୁ ହେଉଛନ୍ତି ।

ମଣା ଗୋଟିଆ ଓ ଛୁଇଁର ପାଣି ଉପରେ ଅଣ୍ଡା ଦିଏ । ଥରକେ
ଶହଶହ ଅଣ୍ଡା ସେ ଦେଇଥାଏ । ତାହା ଏତେ ସାନ ଯେ, ଖାଲ ଆଖିକୁ

ଦେଖାଯିବ ନାହିଁ । ଦିନକରିତରେ ତାହା ବଢ଼ିଯାନ୍ତି ଏବଂ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ଅଣ୍ଡା ଏକାଠି ମିଶିଯାଇ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଦଳ ବାନ୍ଧନଅନ୍ତି । ତା ଉପରେ ଏଭଳି ଏକ ତେଲିଆ ତାକୁଣି ଘୋଡ଼େଇ ହୋଇଯାଏ ଯେ, ପାଣି ସେ ଅଣ୍ଡାଗୁଡ଼ିକର କିଛି କ୍ଷତି କରିପାରେ ନାହିଁ । ‘ଅଣ୍ଡା-ଭେଳା’ ପାଣିଉପରେ ଶୁସ୍କଥାଏ ।

[ମଗାର ଜନ୍ମ]

୧ । ପାଣିଉପରେ ମଗା ଅଣ୍ଡା ଦେଉଅଛି । ୨ । ଅଣ୍ଡାଗୁଡ଼ିକ ଭେଳା ଆକାରରେ ଶୁସ୍କଅଛି । ୩ । ପ୍ରଥମ ଅବସ୍ଥାରେ ଲାଟାଣୁ । ୪ । ଦ୍ଵିତୀୟ ଅବସ୍ଥାରେ ଲାଟାଣୁ । ୫ । ଲାଟାଣୁ ପକ୍ଷୀଲଗା ମଗାରେ ପରିଣତ ହେଉଛି ।

କେତେଦିନ ପରେ ସେହି ଅଣ୍ଡାସବୁ ବଡ଼ ପୋକ ଆକାର ଧରନ୍ତି । ସେ ପୋକଗୁଡ଼ିକ ଟିକିଏ ଲମ୍ବ । ମୂଣ୍ଡ ଓ ଲଞ୍ଜି ପରିଷ୍କାର ଜଣାପଡ଼େ ଏବଂ ଦେହରେ ଗୁଡ଼ିଏ ଗୋଡ଼ ବାହାରିଥାଏ । ଦିନେ ଦେହ ଦିନ ଭିତରେ ଏହା ବଢ଼ି ଯାଏ; ତାର କେତେ ଘଣ୍ଟା ପରେ ଡେଣାଲଗା ମଗା ସେଥିରୁ ବାହାରେ ।

ଡେଣା ବାହାରିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ମଗା ଉଡ଼ିଯାଇ ଖାଦ୍ୟ ଖୋଜି ବୁଲେ । ତା ପରେ ସେ ନିଜେ ଅଣ୍ଡା ଦେବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରେ । ଏହିପରି ଗୋଟିଏ ମଗାଠାରୁ ସପ୍ତାହକ ମଧ୍ୟରେ ହଜାର ହଜାର ମଗା ଉତ୍ପନ୍ନ ହୋଇଥାଆନ୍ତି ।

ମାଛ ବର୍ଷକ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରାୟ ଛ' ମାସ ଯାଏ ଉପଦ୍ରବ କରେ;
ମାସ ମଶାର ଉପଦ୍ରବ ବର୍ଷର ବାରମାସଯାକ ଲାଗି ରହିଥାଏ ।

ମଶାଙ୍କ ଖାଦ୍ୟ

ମନୁଷ୍ୟ ଓ ପଶୁଙ୍କ ଚକ୍ରର୍ହି ମଶାମାନଙ୍କର ପ୍ରଧାନ ଖାଦ୍ୟ ।
ତେବେ ଅଣ୍ଟିର ମଶା ରକ୍ତ ପିଏ ନାହିଁ, ଗଛପତର ରସ ଖାଇ ବଞ୍ଚେ ।
ମାଛ ମଶାହିଁ କେବଳ ରକ୍ତ ଖୋଜି ବୁଲେ । ସେ ପୁଣି ଅତି ପେଟୁ ।
ଗୋଟିଏ ମାଛ ମଶା ତାର ଆକାରର ଗୋଟିଏ ଅଣ୍ଟିର ମଶାର ଖାଦ୍ୟ-
ଠାରୁ ପ୍ରାୟ ଦଶଗୁଣ ବେଶି ଖାଦ୍ୟ ଖାଇଥାଏ ।

ମଶାର ଶୁଣ୍ଠଦୁଇଟା ଅତି ଟାଣ ଓ ଛୁଆଁପରି ମୁନିଆଁ । ଅନ୍ଧାର
ଆସିଯିବା ସଙ୍ଗେସଙ୍ଗେ ହଜାର ହଜାର ସଂଖ୍ୟାରେ ମଶା ଆସି ମଣିଷ

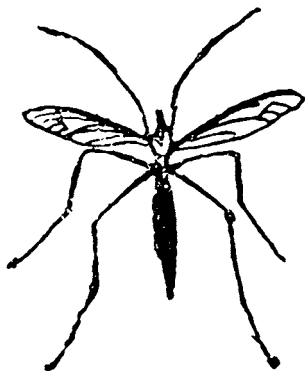
ମଶା ଶୁଣ୍ଠ
[ଅଶୁଷ୍କକ୍ଷଣସନ୍ଧ୍ୟାରେ
ଖୁବ୍ ବଡ଼
ଆକାରରେ ଦେଖା
ହୋଇଛି]

ଓ ପଶୁ ରହିଥିବା ସ୍ଥାନରେ ଉଡ଼ି
ବୁଲନ୍ତି । ଗୋଡ଼, ହାତ, ଦେହ, ମୁହଁ,
ନାକ, କାନ—ଯେଉଁଠାରେ ସୁବଧା
ପାଆନ୍ତି, ସେଠାରେ ବସି ଶୁଣ୍ଠଦ୍ୱାରା
ତମକୁ ପୁଟାଇ ଦିଅନ୍ତି । କରତପରି
ଧାରଯୁକ୍ତ ଶୁଣ୍ଠରେ ତମ ତଡ଼ି ରକ୍ତ
ଖୋଷିଆନ୍ତି । ଛୁଆଁ ବା ଆଲ୍‌ପିନରେ

ଦେହକୁ ଫୋଡ଼ିଦେଲେ ଯେତକ କଷ୍ଟ
ହେବ, ମଶା ଫୋଡ଼ିଲେ ମଧ୍ୟ ସେହି
ପରିମାଣରେ କଷ୍ଟ ହୋଇଥାଏ । ଏକ
ସମୟରେ ଦେହଯାକ ଶହଶହ ମଶା ବସି
ତମକୁ ଫୋଡ଼ିଲେ କି ଯନ୍ତ୍ରଣା ହେବ,
ତାହା ଅନୁମାନ କରିବା କଷ୍ଟକର
ନୁହେଁ ।

ମ୍ୟାଲେରିଆ ରୋଗ କିପରି ହୁଏ

ମଣା ଯଦି କେବଳ ଆମ ଦେହରୁ ରକ୍ତ ପିଇ ଚାଲିଯାଉଥାନ୍ତା,
ତେବେ ତାକୁ ଆମେ ଆମର ଅତି ବଡ଼ ଶତ୍ରୁ ବୋଲି କହି ଗାଳି

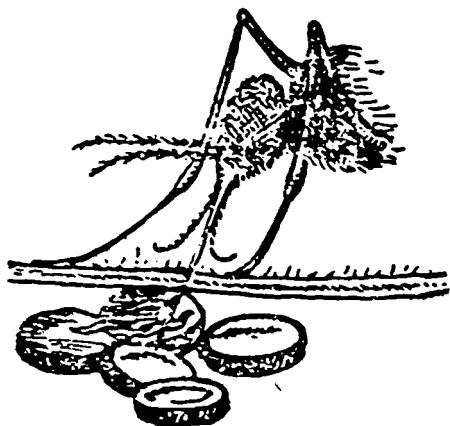

[ଏନୋଫିଲିସ ମଣା]

ଦିଅନ୍ତୁ ନାହିଁ । ମଣାର ପେଟ ତ, କେତେ ଅବା ରକ୍ତ ପିଇବ ? କିନ୍ତୁ
ରକ୍ତ ପିଇବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସେ ଆମ ଦେହରେ ରୋଗର ଜୀବାଣୁ
ପ୍ରସରିଦେଇ ଯାଏ । ତା ଫଳରେ ଆମକୁ ମ୍ୟାଲେରିଆ ଜ୍ୱର, ବାତ-
ଜ୍ୱର, ହଳଦିଆ ଜ୍ୱର ପ୍ରଭୃତି ଦୁଃସାଧ ରୋଗ ଧରେ । ଲୋକେ ବହୁତ
ଦୁଃଖ କଷ୍ଟ ପାଆନ୍ତି, ହଜାର ହଜାର ସଂଖ୍ୟାରେ ବି ମରନ୍ତି ।

ଏନୋଫିଲିସ ମଣାହିଁ ମ୍ୟାଲେରିଆ ରୋଗର ବାହକ । ଏହା
ଦେହରେ ମ୍ୟାଲେରିଆ ରୋଗର ଜୀବାଣୁ ରହିଥାଏ । ଏ କାମୁଡ଼ି
ଦେହରୁ ରକ୍ତ ଶୋଷିନେବା ସଙ୍ଗେସଙ୍ଗେ ସେହି ଜୀବାଣୁରୁ କେତୋଟି
ଆମ ରକ୍ତ ସାଙ୍ଗରେ ମିଶିଯାଆନ୍ତି । ରକ୍ତରେ ମିଶି ତାର ସଂଖ୍ୟା ଏଭଳି
ପ୍ରବଳ ଭାବରେ ବଢ଼ିବାକୁ ଲାଗେ ଯେ, ସାମାନ୍ୟ କେତେ ଦିନ ବା

କେତେ ଦଣ୍ଡା ମଧ୍ୟରେ ବି ଆମ ଦେହଯାକ ଲକ୍ଷଲକ୍ଷ ଜୀବାଣୁ ଖେଦ
ବୁଲନ୍ତି । ସେମାନେ ରକ୍ତରେ ଥିବା ଲଲକଣିକାଗୁଡ଼ିକ ଖାଇଯାଆନ୍ତି ।

[ମଣି ମନୁଷ୍ୟ ଦେହର ଚମ ଫୋଡ଼ି ରକ୍ତ ଶୋଷୁଥିବୁ ଓ ରୋଗର
ଜୀବାଣୁ ପ୍ରତିରୁଦ୍ଧ । ତଳେ ଗୋଲଦାଗୁଡ଼ିକ ରକ୍ତର ନାଲି-
କଣିକା (ପ୍ରକୃତ ଆକାରଠାରୁ ପ୍ରାୟ ଶହେଗୁଣ ବଡ଼)]

ରକ୍ତ ସାଜରେ ସେମାନଙ୍କ କଳା ଦେହକୁ ଏଭଳି ଭାବରେ ମିଶାଇ
ଦିଅନ୍ତି ଯେ, ସମସ୍ତ ଶରୀରର ରକ୍ତ କଳା ଦେଖାଯାଏ । ତା ଫଳରେ
ଲୋକ ଜୁରରେ ପଡ଼େ ଓ ଛଟପଟ ହୁଏ ।

ମ୍ୟାଲେରିଆ ଜୀବାଣୁ ଯାହା ରକ୍ତରେ ପ୍ରବେଶ କରିଥାଏ, ତାକୁ
କାମୁଡ଼ି ଯେଉଁ ମଣି ରକ୍ତ ପିଏ, ତା ପେଟକୁ ମଧ୍ୟ ସେହି ଜୀବାଣୁ ଯାଏ ।
ସେ ମଣି ସେଠାରୁ ଯାଇ ଅନ୍ୟ ଲୋକକୁ କାମୁଡ଼ିଲେ ତା ଦେହରେ
ଜୀବାଣୁ ପ୍ରବେଶ କରେ ଓ ସେ ମ୍ୟାଲେରିଆରେ ପଡ଼େ । ଏହିପରି
ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ମଣି ବହୁତ ଲୋକଙ୍କ ଦେହରେ ଅଳ୍ପ ସମୟରେ
ମ୍ୟାଲେରିଆ ରୋଗ ଖେଳାଇଦିଅନ୍ତି । ଯେଉଁଠାରେ ଲକ୍ଷଲକ୍ଷ ମଣି,

ସେଠାରେ କେତେ ଶୀଘ୍ର ମ୍ୟାଲେରିଆ ବ୍ୟାପିଯିବ, ତାହା ସହଜରେ ଅନୁମାନ କରିହେବ ।

[ମଣା ରକ୍ତରେ ମ୍ୟାଲେରିଆ ଜୀବାଣୁ ଗୁଡ଼ିଆଇଛି]

(୧) ମଣା ମଣିଷ ଦେହରେ ତମ ଫୁଟାଇ ରକ୍ତରେ ମ୍ୟାଲେରିଆ ଜୀବାଣୁ ଗୁଡ଼ିଆଇ । (୨) ଲଲ ରକ୍ତକଣିକାରେ ମ୍ୟାଲେରିଆ ଜୀବାଣୁ ପଶି ନିଜର ସଂଖ୍ୟା ବୃଦ୍ଧି କରୁଛି । (୩) ଜୀବାଣୁ ରକ୍ତକଣିକା ଭିତରେ ନିଜର କାୟା ବଢ଼ାଇ କଲଣି । (୪) ଜୀବାଣୁ ସଂଖ୍ୟା ବଢ଼ି ଚାଲିଛି । (୫) ଜୀବାଣୁ ପ୍ରସ୍ତାବରେ ଲଲ ରକ୍ତ ନିମେ କଳା ହୋଇଯାଉଛି ।

(ଅଶୁଣକ୍ଷଣ ଯନ୍ତ୍ର ସାହାଯ୍ୟରେ ପ୍ରକୃତ ଆକାରଠାରୁ ପ୍ରାୟ ଶହେ ଗୁଣରୁ ବେଶି ବଡ଼ ଆକାରରେ ଦେଖାଯାଉଛି)

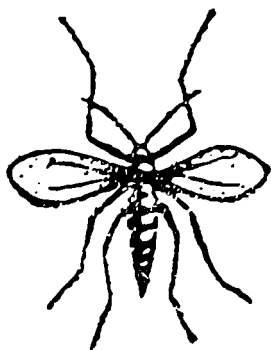
ମ୍ୟାଲେରିଆ ଇଂରାଜୀ ଶବ୍ଦ । ଏହାର ଆକ୍ଷରିକ ଅର୍ଥ ‘ଶରୀର ବାୟୁ’ । ସନ୍ତସନ୍ତୁଆ ଜାଗାର ଆଖପାଖରେ ଏହା ବେଶି ପରିମାଣରେ ହୁଏ । ତେଣୁ ଆଗେ ଲୋକଙ୍କର ଧାରଣା ଥିଲା, ଶରୀର ଜଳବାୟୁ ହେତୁରୁ ଏ ରୋଗ ବ୍ୟାପୁଛି । ତେଣୁ ତାର ଏପରି ନାମ ଦିଆଯାଇଥିଲା ।

୧୮୮୦ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦରେ ଜଣେ ଫରାସୀ ଡାକ୍ତର ଓଥମେ ଘୋଷଣା କଲେ ଯେ, ମ୍ୟାଲେରିଆ କୌଣସି ଜୀବାଣୁ ଯୋଗୁଁ ହେଉଛି । ତାର ତିନି ବର୍ଷ ପରେ ଓପାର୍ସିଂଟନର ଜଣେ ଡାକ୍ତର ଅନୁମାନ କରି କହିଲେ, ବୋଧହୁଏ ମଣାମାନେ ହିଁ ଏ ଜୀବାଣୁ ଆମ ଦେହରେ ଛୁଡ଼ୁଛନ୍ତି । ଏହାଠାରୁ ସେ ଆଉ ବେଶି କିଛି କହି ପାରିଲେ ନାହିଁ । ୧୮୯୮ରେ ସାର୍ ବେନାଲ୍‌ଡ଼ ରସ୍ ନାମକ ଜଣେ ଇଂରେଜ ଡାକ୍ତର କଲିକତାରେ ଥିଲେ । ସେ ମ୍ୟାଲେରିଆ ସମ୍ପର୍କରେ ଜୀବନବ୍ୟାପୀ ଗବେଷଣା କରି ପ୍ରଭୁ କଲେ ଯେ, ମଣା ବିଶେଷତଃ ଏନୋଫେଲିସ ମଣାହିଁ ଏ ରୋଗର ଏକମାତ୍ର କାରଣ । ସେହିଦିନଠାରୁ ମଣାଙ୍କର ପ୍ରକୃତ ପରିଚୟ ମିଳିଲା ଏବଂ କିପରି ମଣାଟିଏ ଲେପ କରାଯିବ, ତାହା ଚିନ୍ତା କରାଗଲା । ମାତ୍ର ମଣାଟିଏ ପୁରାଣରେ ରକ୍ତାସୀର୍ଷ ଭଳି ଏପରି ଭାବରେ ବଢ଼ିଯାଏ ଯେ, ଯେତେ ଯାହା ଉପାୟ କଲେ ମଧ୍ୟ ଦେଶକୁ ମଣାଶୂନ୍ୟ କରିବା ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସମ୍ଭବ ହୋଇ ନାହିଁ ।

୧୯୦୪ ମସିହାରେ ପାନାମ କେନାଲ ଖୋଲା କାମ ଆରମ୍ଭ ହେଲା । ସେ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଇଞ୍ଜିନିୟରଙ୍କ ଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି କୁଲି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରାୟ ଦଶ ହଜାର ଲୋକ ସେଠାକୁ ଆସି କାମରେ ଲାଗିଲେ ଓ ସେଠାରେ ଗୋଟିଏ ସହର ଗଢ଼ିଉଠିଲା । ମାତ୍ର ସେ ସ୍ଥାନଟି ସନ୍ତସନ୍ତୁଆ ଓ ଗ୍ରେଟ ବୁଦା ଦ୍ଵାସରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ । ଲୋକମାନେ ଚନ୍ଦ୍ର ପକାଇ ରହିବା ପରେପରେ ମ୍ୟାଲେରିଆରେ ପଡ଼ିଲେ । ପ୍ରତ୍ୟହ ଶହଶହ ମରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । କେବଳ ମନୁଷ୍ୟ ନୁହଁନ୍ତି, ସାଙ୍ଗରେ ଆସିଥିବା ଘୋଡ଼ା, ଗାଈ, ଗଈ ପ୍ରଭୃତି ପଶୁ ମଧ୍ୟ ଏହି ଜୁରରେ ପଡ଼ି ମଲେ ।

ଶେଷକୁ କାମ କରିବାକୁ ଆଉ କେହି ରାଜ ହେଲେ ନାହିଁ; ସେ ସ୍ଥାନ ଗୁଡ଼ି ପଲାଇଗଲେ । କାମ ପ୍ରାୟ ବର୍ଷକ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବନ୍ଦ ହୋଇଗଲା । ଶେଷକୁ ଡାକ୍ର ଓ ବିଶେଷଜ୍ଞ ଆସି ସେଠା ବଣଜଙ୍ଗଲ ସମ୍ପା କଲେ । ସନ୍ତସନ୍ତଆ ଜାଗାକୁ ଉଠ ଓ ଶୁଖିଲ କରାଇଲେ । ତା ଫଳରେ ମଶା

ବଂଶ ଏକାବେଳକେ ଲେପ ପାଇ-
ଗଲେ । ତା ପରେ କାମ ଆରମ୍ଭ
ହେଲା ଓ ୧୯୧୪ ମସିହାରେ
ଶେଷ ହେଲା ।

[କ୍ୟୁଲେକ୍ସ ମଶା]

ଆମ ଓଡ଼ିଶାରେ ବିଶେଷତଃ
ପୁରୀ ଜିଲ୍ଲାରେ ବାତଜ୍ୱର କଥା
କିଏ ନ ଜାଣେ ? ଏ ଜ୍ୱର
ଯାହାକୁ ଧରେ, ଜୀବନବ୍ୟାପୀ
ତାକୁ ଯନ୍ତ୍ରଣା ଦିଏ । ଗୋଡ଼ ହାତ
ଫୁଲିଯାଏ, ରୋଗୀ ଏକାବେଳକେ
ଅକର୍ମଣ୍ୟ ହୋଇପଡ଼େ । ଏହି

ବାତଜ୍ୱର କ୍ୟୁଲେକ୍ସ ନାମକ ମଶା ଯୋଗେ ହିଁ ହୋଇଥାଏ ।

ଆଫ୍ରିକାରେ ହଲଦିଆ ଜ୍ୱର ଅତି ଖ୍ୟାତ ରାଜ୍ୟରେ ଦେଖାଯାଏ ।
ଏ ଜ୍ୱର ବି ଏହି ମଶାଙ୍କ ଲାଗି ହୁଏ ।

ପ୍ରତିକାର କଅଣ ?

ମଶାବଂଶ ଯେପରି ବୃଦ୍ଧି ନ ପାଇବ, ସେଥିପାଇଁ ଘର ପାଖରେ
ଥୁବା ପତ୍ର ସତା ପାଣି, ଖାଲ ବା ସନ୍ତସନ୍ତଆ ଜାଗାସବୁ ପରିଷ୍କାର
କରିଦେବାକୁ ହେବ । ପାଖଆଖ ଅଞ୍ଚଳରୁ ଜଙ୍ଗଲ କାଟି ସମ୍ପା କରିବାକୁ
ପଡ଼ିବ । ପାଖରେ ଥୁବା ନାଲ, ପୋଖରୀ, ଖାଲ ପ୍ରଭୃତିରେ କିରୋସିନ,
ଡି. ଡି. ଟି. ଆଦି ପକାଇଲେ ମଶାର ଅଣ୍ଡା ମରିଯିବେ; ତେଣୁ ମଶା-
ମାନଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ଆଉ ବଢ଼ିପାରିବ ନାହିଁ ।

ମଣା ଦାଉରୁ ରକ୍ଷା ପାଇବା ପାଇଁ ଆମେମାନେ ରାତିରେ ମଣାରି ଟାଣି ଶୋଉ । ଆମ ଦେଶରେ ମଣାରି କରିବା ପାଇଁ ପଇସା ବା କେତେ ଜଣଙ୍କ ହାତରେ ଅଛି ? ସେଥିପାଇଁ ଗାଁଗହଳରେ ଲୋକମାନେ ରାତିରେ ଶୋଇବା ଘରେ ବା ଘର ପାଖରେ ଧୂଆଁ ଦିଅନ୍ତି । ଗାଈ, ଗୋରୁ, ଛେଳି ପ୍ରଭୃତି ଗୃହପାଳିତ ପଶୁ ରହୁଥିବା ଗୃହାଳରେ ତ ପ୍ରତିଦିନ ରାତିରେ ଧୂଆଁ ଦେବା ଆମ ଦେଶରେ ଏକ ପ୍ରକାର ନିୟମ ହୋଇରହିଛି ।

ଘରେ କରୋସିନ୍, ଓ. ଓ. ଟି. ପ୍ରଭୃତି ତେଲ ପକାଇଲେ କେତେକ ସମୟ ପାଇଁ ମଣାଙ୍କ ଦାଉରୁ ରକ୍ଷା ମିଳିଥାଏ । ହଲଦୀ କିମ୍ବା ଚନ୍ଦନ ଦେହରେ ବୋଳିହୋଇ ଶୋଇଲେ ରାତିରେ ଆଉ ମଣା କାମୁଡ଼ିପାରନ୍ତି ନାହିଁ ।

ଘରପାଖରେ ବହୁ ପରିମାଣରେ ଭୂଲସୀ ଗଛ ଲଗାଇଲେ ମଣା କମିଯାଆନ୍ତି । ଶୋଇବା ବଛଣାରେ ଭୂଲସୀପତ୍ର ରସ କିଛି ଛୁଆଁଦେଲେ ମଣା ଆଉ କାମୁଡ଼ିବେ ନାହିଁ ।

ଜଣେ ସାହେବ ଲେଖିଛନ୍ତି—ବମ୍ବେ ସହରରେ ଭକ୍ତୋରୀଆ ବଗିଚା ଓ ଆଲବର୍ଟ ଯାଦୁଘର ଯେତେବେଳେ ତିଆରି ହେଲା, ସେତେବେଳେ ସେଠାରେ ମଣା ଉପଦ୍ରବ ବହୁତ ବେଶି ଥିଲା । ଯେତେ ଲୋକ କାମ କରୁଥିଲେ, ପ୍ରାୟ ସମସ୍ତେ ମ୍ୟାଲେରିଆ ଜ୍ୱରରେ ପଡ଼ିଲେ; କେତେକ ବି ମଲେ । ଜଣେ ପଣ୍ଡିତଙ୍କ କଥା ଅନୁସାରେ ସେ ଅଞ୍ଚଳର ଚାରିଆଡ଼େ ଭୂଲସୀ ବଗିଚା କରି ଦିଆଗଲା । ମାତ୍ର ଦୁଇ ମାସ ମଧ୍ୟରେ ଗଛସବୁ ବଢ଼ିଯିବା ସଙ୍ଗେସଙ୍ଗେ ମ୍ୟାଲେରିଆ ଜ୍ୱର କମିଆସିଲା ।

ପ୍ରଥମ ମହାଯୁଦ୍ଧ ବେଳେ ମେସୋପଟେମିଆ ଗୋଟିଏ ପ୍ରଧାନ ଯୁଦ୍ଧଭାଟି ଥିଲା । ବହୁତ ଭାରତୀୟ ସୈନ୍ୟ ସେଠାରେ ରହିଥିଲେ । ଓଡ଼ିଶାର ସ୍ୱର୍ଗତ ଡାକ୍ତର କ୍ୟାପ୍ଟେନ ସେକମୋହନ ଶସ୍ତ୍ର ସେମାନଙ୍କ

ସହିତ ଥାଆନ୍ତୁ । ଯୁଦ୍ଧକ୍ଷେତ୍ର କଥା ବର୍ଣ୍ଣନା କରି ସେ କହୁଥିଲେ, “ଭାରତୀୟ ସୈନ୍ୟମାନେ ସେଠାରେ ପଦ୍ମସ୍ତବାର ଚାରି ଛଅ ଦିନ ମଧ୍ୟରେ ବହୁସଂଖ୍ୟକ ସୈନ୍ୟ ମ୍ୟାଲେରିଆ ଜ୍ୱରରେ ପଡ଼ିଲେ । ଏତେ ଲୋକଙ୍କୁ ଚିକିତ୍ସା କରିବା ଅସମ୍ଭବ ହୋଇଉଠିଲା । ଚିକିତ୍ସା କଲେ କଅଣ ବା ହେବ ? ଜ୍ୱର ଛୁଡ଼ିବାର ଦୁଇ ଚାରି ଦିନ ପରେ ପୁଣି ସେହି ଲୋକ ଜ୍ୱରରେ ପଡ଼ନ୍ତି । ତେଣୁ ସେଠାରୁ ଛୁଇଁ ଉଠାଇନେବାକୁ କର୍ତ୍ତାମାନେ ସ୍ଥିର କଲେ; ମାତ୍ର ପାଖଆଖରେ ଆଉ ସୁବିଧା ସ୍ଥାନ ମିଳିଲା ନାହିଁ । ଶେଷକୁ କ୍ୟାପ୍ଟେନ ରାୟଙ୍କ ପରାମର୍ଶରେ ଛୁଇଁ ଉଠାଇବା ପାଇଁ ପାଖରେ ବିରାଟ ଭୂମିସୀ ବାଡ଼ି କରି ଦିଆଗଲା । କେତେଦିନ ପରେ ଆଉ ମଣା ଦେଖାଗଲେ ନାହିଁ କି କାହାରିକୁ ମ୍ୟାଲେରିଆ ଧରିଲା ନାହିଁ ।

ଆମ ଦେଶରୁ ମଣାବଂଶ ଲୋପ କରିବା ଓ ତା ଫଳରେ ମ୍ୟାଲେରିଆ ରୋଗ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଦୂର କରିବା ବର୍ତ୍ତମାନ ସରକାରଙ୍କର ପ୍ରଧାନ କାମ ହୋଇଛି । ସେଥିପାଇଁ ପ୍ରତିବର୍ଷ ବହୁତ ଟଙ୍କା ଖର୍ଚ୍ଚ ହେଉଛି । ଗ୍ରାମ, ସହର ସବୁଆଡ଼େ ଭରମାନଙ୍କରେ ମଣାମର ଔଷଧ ମାଗଣା ପଡ଼ୁଛି । ପରୁସଡ଼ା ପାଣି ଥିବା ଖାଲ, ଗାଡ଼ିଆ, ନଳା ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବସ୍ତୁ ସଫା କରାଯାଉଛି ।

ବେଙ୍ଗୁଲି ବେଙ୍ଗୁଲି ପାଣି ଦେ

ଦୁଆରେ କମ୍ପା ଦାଣ୍ଡରେ ବେଙ୍ଗଟିଏ ଡେଇଁଡେଇଁ ଯିବାର ଦେଖିଲେ କେତେକ ଛୋଟ ପିଲା ଡରିଯାଆନ୍ତି । ପୁଣି କେହି କେହି ତାକୁ ଧରିବାକୁ ଦଉଡ଼ନ୍ତି । ଆଉ କେତେକ ପିଲା ଡରନ୍ତି ନାହିଁ କି ବେଙ୍ଗକୁ ଧରିବା ପାଇଁ ସାହସ ସେମାନଙ୍କର ନ ଥାଏ । ସେମାନେ କେବଳ ପାଖରେ ଠିଆ ହୋଇ ତାଳିମାରି ଗୀତ ବୋଲନ୍ତି—

“ବେଙ୍ଗୁଲି ବେଙ୍ଗୁଲି ପାଣି ଦେ, ନଈ ସମୁଦ୍ର ପୂରାଇ ଦେ ।”

[ବେଙ୍ଗ]

ବେଙ୍ଗ ସେମାନଙ୍କ କଥା ବୁଝି ପାରୁ ବା ନ ପାରୁ ତାକୁ ଚିଡ଼ାଇବା ପାଇଁ ପିଲାମାନେ ଏ ଡଗ ବୋଲିଥାନ୍ତି । ବେଙ୍ଗଟିଏ ହଠାତ୍ ଧରି ପକାଇଲେ ଦେଖିବ, ସେ ତୁମ ହାତରେ ପରିସ୍ରା କରିଦେବେ । ମେ ବୋଧହୁଏ ଛୁନିଆରେ ଏପରି କରେ । ଫଳରେ ତୁମେ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ବେଙ୍ଗକୁ ତଳେ ପକାଇ ଦିଅ । ମନେହୁଏ ଏଇଥିପାଇଁ ଏପରି ଡଗ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଛି । କିନ୍ତୁ ଅନ୍ୟ ଏକ ପ୍ରବାଦ, ବେଙ୍ଗ ଗର୍ବିଲେ ବର୍ଷା ହେବାର ଯଥେଷ୍ଟ ସମ୍ଭାବନା ଥାଏ ।

ଗାଁମାନଙ୍କରେ ଘରର ଆଖପାଖରେ ପୋଖରୀ, ଖାଲ, ନାଲ, ନଈ ଆଦି ଥିଲେ ବର୍ଷାଦିନେ ସନ୍ଧ୍ୟା ହେବାକ୍ଷଣି କେଁ କଟର ଡାକ

ଶୁଭେ । ଏହି ଡାକ ପୁର ଲମ୍ବାଇଲ ଭଳି ରାତିଯାକ ଚାଲିଥାଏ । ଗୋଟିଏ ଦୁଇଟି ନୁହେଁ, ଦୁଜାର ଦୁଜାର ବେଙ୍ଗ ଏକ ସମୟରେ ଏକା-ଭଳି ପୁର ତୋଳି ବୋବାଉଥାଆନ୍ତି । ପୋଲିସ ବା ସୈନ୍ୟପତ୍ରଜ ମାଜିଂ କରି ଗଲବେଳେ ଯେପରି ବାଜା ବାଜେ, ଏ ଶବ୍ଦ ଠିକ୍ ସେହିପରି ଶୁଣାଯାଏ । ନିଃଶବ୍ଦ ଅନ୍ଧାର ରାତି ଏମାନଙ୍କ ଡାକରେ କୋଳାହଳପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଉଠେ ।

ବେଙ୍ଗମାନେ ପାଣିରେ, ଶୁଖିଲା ସ୍ଥାନରେ ଏବଂ ଗଛଉପରେ ରହନ୍ତି । ବଣୁଆ ଅନ୍ଧାରୁଆ ସ୍ଥାନକୁ ଏମାନେ ବିଶେଷ ପସନ୍ଦ କରନ୍ତି । ଦିନ ଅପେକ୍ଷା ରାତିରେ ବେଶି ପଦାକୁ ବାହାରନ୍ତି ।

କେତେ ଜାତି

ପଶ୍ଚିମମାନେ ହସାବ କରି ଜାଣିଅଛନ୍ତି ଯେ, ମୋଟାମୋଟି ପ୍ରାୟ ଶହେ ଜାତିର ବେଙ୍ଗ ଅଛନ୍ତି । ପୃଥିବୀର ସବୁ ଦେଶରେ ବେଙ୍ଗ ଦେଖାଯାଆନ୍ତି । ଓଡ଼ା ସନ୍ତସନ୍ତୁଆ ଅଞ୍ଚଳରେ ଏମାନଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ବେଶି ।

ଆମ ଗାଁମାନଙ୍କରେ ପ୍ରଧାନତଃ ପାଞ୍ଚପ୍ରକାର ବେଙ୍ଗ ଆମେ ଦେଖିବାକୁ ପାଉଁ । ଯଥା—ଗ୍ରାହଣୀ ବେଙ୍ଗ, ପାଣିବେଙ୍ଗ, ଡିଆଁ ବେଙ୍ଗ, ଗଛବେଙ୍ଗ ଓ କୁଳିବେଙ୍ଗ । ଆଉ ମଧ୍ୟ ଅନେକ ଜାତିର ବେଙ୍ଗ ଅଛନ୍ତି, ମାତ୍ର ସେମାନଙ୍କୁ କୌଣସି ପ୍ରକାର ବିଶେଷତ୍ବରେ ଶ୍ରେଣୀବିଭାଗ କରାଯାଇ ନାହିଁ ।

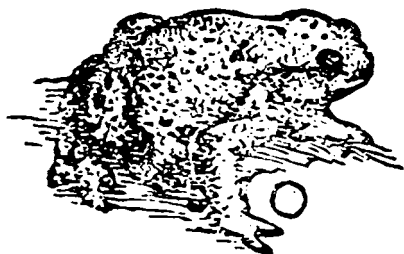
ଗ୍ରାହଣୀ ବେଙ୍ଗର ଆକାର ଅତି ବଡ଼, ପେଟଟା ଢୋଲ ପରି ହୋଇଥାଏ । ଏହା ପାଣିଭିତରେ ଅଧିକାଂଶ ସମୟ ରହେ । ପୋଖର କୁଳକୁ ଲାଗି କଥାବୁଦା ବା ଆଉ କିଛି ଅରମ୍ଭ ସ୍ଥାନ ଥିଲେ; ସେଠାରେ ସେ ନିଶ୍ଚିନ୍ତରେ ବାସକରେ । ଦେହକୁ ବୁଝି ଏହାର ପାଟି ମଧ୍ୟ ଅତି

[ଗ୍ରାହଣୀ ବେଙ୍ଗ]

ବଡ଼ । ଗୋଟିଏ ଦୁଇଟି ବେଙ୍ଗ ବୋବାଇଲେ ପାଖରେ ଥିବା ଲୋକ-ମାନଙ୍କର କାନଅଚଡ଼ା ପଡ଼େ । ରାତିରେ ଅନେକ ଦୂରକୁ ମଧ୍ୟ ସେ ଡାକ ଶୁଭେ ।

ପାଣିବେଙ୍ଗ ନାମରୁ ସପ୍ତା ବୁଝାଯାଏ ଯେ, ଏହା ସବୁ ସମୟରେ ପାଣିଭିତରେ ରହେ । କୌଣସି ବେଙ୍ଗ ମାଛଙ୍କ ଭଳି ଗଣ୍ଡାର ପାଣିକୁ

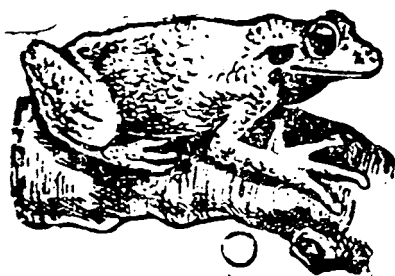
[ପାଣିବେଙ୍ଗ]

ଯାଆନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତି ବେଶି ହେଲେ ପାଣିଭିତରେ ଏକପ୍ରକାର ତଳେ ଏମାନେ ଚଳୁଥିବା କରନ୍ତି । କୂଳରେ ଥିବା ମାଟିରେ ଆଶ୍ରୟ ନିଅନ୍ତି ।

ପାଣିବେଙ୍ଗର ଆକାର ଗ୍ରାହଣୀ ବେଙ୍ଗ ଠାରୁ ସାନ, ଦେହ ଉପର ସେତେ ଆବଡ଼ା ଖାବଡ଼ା ନୁହେଁ—ଚକ୍ଚକଣ ପୁଣି ତେଲିଆ ।

ଡିଆଁବେଙ୍ଗ ଆକାର ପ୍ରକାରରେ ପାଣିବେଙ୍ଗ ପରି କିନ୍ତୁ ତାଠାରୁ ଟିକିଏ ସାନ । ଏମାନଙ୍କ ଦେହ ସାମାନ୍ୟ ଲମ୍ବା; ଡାହା

ସାଙ୍ଗିଆ ଓ ସୁନ୍ଦର ଦିଶେ । ତମର ରଙ୍ଗ ପରିଷ୍କାର ଓ ଉଷ୍ମ ହଲଦୀ ମିଶା ମାଟିଆ । ସପ୍ତା ଧଳାରଙ୍ଗର ଡିଆଁ ବେଙ୍ଗ ବି ଦେଖାଯାଆନ୍ତି । କେତେକ ବେଙ୍ଗ ପିଠିରେ କେତୋଟି ସିଧା ସଳଖ ଗାର ପଡ଼ିଥିଲା ଭଳି ଦେଖାଯାଏ । ଏହାର ଦେହ ଅନ୍ୟ ବେଙ୍ଗଙ୍କ ଅପେକ୍ଷା ହାଡ଼ୁଆ ଓ ଟାଣ । ଅନେକ ସ୍ଥାନରେ ଏମାନଙ୍କୁ କାଠ ବେଙ୍ଗ କୁହାଯାଏ ।

[ଡିଆଁ ବେଙ୍ଗ]

ଏହି ବେଙ୍ଗଗୁଡ଼ିକ ସବୁ ସମୟରେ ଶୁଖିଲାରେ ରହନ୍ତି । ଆମ ଦୁଆଁରେ, ବାଡ଼ିଭିତରେ, ଦାଣ୍ଡ ପ୍ରଭୃତିରେ ଡେଇଁଥାଆନ୍ତି । ଏମାନେ ଏତେ ଜୋରରେ କୁଦା ମାରନ୍ତି ଯେ, କେହି ଧରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲେ ସହଜରେ ଧରିପାରିବ ନାହିଁ । ଏମାନଙ୍କ ଦେହ ସାଧାରଣତଃ ତିନି ରଙ୍ଗ ଇଞ୍ଚି ଲମ୍ବା । ମାତ୍ର ଏମାନେ ଥରକେ ଏହାର ଦଶ ବାରଗୁଣ ଉଚ୍ଚକୁ କୁଦା ମାରିପାରନ୍ତି । କୁଦା ମାରିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲବେଳେ ପଛଗୋଡ଼ ଦୁଇଟାକୁ ଜୋରରେ ପଛକୁ ଛୁଟି ଦିଅନ୍ତି ।

ଅନେକ କହନ୍ତି, ଏହି ବେଙ୍ଗକୁ ଧରିବାକୁ ଗଲେ ଏ ଆଖିକୁ ଡବ୍ ଓ ଆଖି ଫୁଟାଇଦିଏ । ତେଣୁ ଏହାର ଅନ୍ୟ ଗୋଟିଏ ନାମ—ଆଖିଡିଆଁ ବେଙ୍ଗ । ବେଙ୍ଗ ଯେ ଜାଣିଶୁଣି ଶସ୍ତ୍ରର ଆଖି ଫୁଟାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରେ, ତା ନୁହେଁ । ପିଲାମାନେ ତଳୁ ବେଙ୍ଗଟିଏ ଧରିବାକୁ ଗଲେ ସାଧାରଣତଃ ନଇଁ ପଡ଼ିଥାନ୍ତି । ବେଙ୍ଗ ଭୟ ପାଇ ଉପରକୁ

କୁଦଳବେଳେ ଆସି ମୁହଁ ବା ଆଖିରେ ବାଜେ । ତା ଗୋଡ଼ର ନଖ ବା ଦେହ ଆଖିରେ ଜୋର୍ରେ ବାଡ଼େଇ ହୋଇଯିବାରୁ ଆଦାତ ଲାଗେ ।

ଗଛବେଙ୍ଗ ସବୁ ସମୟରେ ଗଛର ଡାଳରେ ପକ୍ଷଗହଳ ଭିତରେ ରହିଥାଏ । ଏହା ଦେହର ବର୍ଣ୍ଣ ଶୁଷ୍କ ଶାଗୁଆ । ସେ ଗଛର ପକ୍ଷ ସହିତ ନିଜକୁ ଏପରିଭାବରେ ମିଶାଇ ଦେଇଥାଏ ଯେ, ଶତ୍ରୁ ତାକୁ

[ଗଛବେଙ୍ଗ]

ସହଜରେ ଦେଖିପାରେ ନାହିଁ । ସେ ରହୁଥିବା ଗଛରୁ ପାଖରେ ଥିବା ଅନ୍ୟ ଗୋଟିଏ ଗଛକୁ ସ୍ୱରାଧିକାରରେ ଡେଇଁ ଯାଇପାରେ । ତଳକୁ ଆସିଲେ ବଡ଼ବଡ଼ ଘାସ, କଣ୍ଟାବୁଦା ଆଦି ଥିବା ସ୍ଥାନରେ ବୁଲି ନିଜ ଆହାର ଖୋଜେ ।

କୁଜବେଙ୍ଗ ନାମରୁ ଜଣାଯାଏ, ଏହା ଅତି ସାନ । ଏହି ଜାତିର ବୟସ୍କ ବେଙ୍ଗ ଅଧଈଃସ୍ଥର ଖୁବ୍ ବେଶି ହେଲେ ଇଞ୍ଚେଯାଏ ଲମ୍ବ ହୋଇଥାଏ । ଏହାଠାରୁ ଅତି ସାନ ବେଙ୍ଗ ବି ଅଛନ୍ତି । ଏମାନଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ ବେଙ୍ଗଛୁଆ ବୋଲି ମନେ ହେବ; ମାତ୍ର ଏମାନେ ଛୁଆ ନୁହନ୍ତି—ପୂର୍ବ ବୟସର ବେଙ୍ଗ ।

ଏହା ବ୍ୟତୀତ ଆମେରିକା, ବ୍ରାଜିଲ, ଆଫ୍ରିକା, ଅଷ୍ଟ୍ରେଲିଆ ଓ ଇଉରୋପର ବିଭିନ୍ନ ଦେଶରେ ଆଉ ଅନେକ ରକମର ବେଙ୍ଗ

ଦେଖାଯାଆନ୍ତି । ଆମେରିକାରେ ଗୋଟିଏ ଜାତିର ବେଙ୍ଗ ଅଛନ୍ତି, ସେମାନେ ବୋଧହୁଏ ସବୁ ଜାତିର ବେଙ୍ଗଙ୍କ ଅପେକ୍ଷା ବଡ଼ । ସେମାନଙ୍କ ଦେହର ଲମ୍ବ ଆଠଇଞ୍ଚ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ହେବ; ସେହି ଅନୁପାତରେ ମୋଟା ମଧ୍ୟ । ରଂଗ ଶାଗୁଆ ମିଶା ମାଟିଆ, ବେକଟା ହଳଦିଆ । ଏହି ବେଙ୍ଗର ପରମାୟୁ ସାତ ଆଠ ବର୍ଷ ହୋଇଥାଏ । ସେଥିରୁ ପିଲା ଦିନ ଦୁଇ ବର୍ଷ କଟିଯାଏ ।

ଗ୍ରୀକିଲରେ ‘ସୁରିନାମ’ ନାମକ ଗୋଟିଏ ଜାତିର ବେଙ୍ଗ ଅଛନ୍ତି । ସେମାନେ ସବୁ ସମୟରେ ପାଣିରେ ରହନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ ପିଠି ଚମଡ଼ା ଉପରେ ଛୋଟଛୋଟ କଣ୍ଟାଭଳି ଆବୁ ବାହାରିଥାଏ । ତାହା ଠିକ୍ ଯୋତାଗ୍ରସ ବା ପାଁପୋଛ ପରି ଦେଖାଯାଏ । ଏହି ବେଙ୍ଗର ପିଠିରେ ଥିବା ସେହି କଣ୍ଟା ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ତା ଛୁଆଗୁଡ଼ିକ ରହିଥାନ୍ତି ।

[ଗ୍ରୀକିଲର ‘ସୁରିନାମ’ ବେଙ୍ଗ]

ସେହିପରି ଛୁଆକୁ ପିଠିରେ ବୋହି ସେ ପାଣିରେ ପହଞ୍ଚିଲେ, ଖିଆପିଆ, ଚାଲୁଲ କରେ । ଛୁଆଗୁଡ଼ିକ ସେଠାରେ ନିରାପଦରେ ବହୁତ ଦିନଯାଏ ରହନ୍ତି । ବଡ଼ ହୋଇଗଲେ, ନିଜେ ପାଣିରେ ପହଞ୍ଚିବାର ଶକ୍ତି ପାଇଲେ ସେଠାରୁ ଚାଲିଯାନ୍ତି ।

ସେହି ଗ୍ରୀକିଲରେ ଆଉ ଗୋଟାଏ ଜାତିର ବେଙ୍ଗ ଅଛନ୍ତି; ସେମାନଙ୍କ ମୁଣ୍ଡରେ ଠିକ୍ ଆଖି ଉପରକୁ ଦୁଇଟା ଶିଙ୍ଗ ବାହାରିଥାଏ ।

ଏ ଶିଢ଼ ଚମଡ଼ାରେ ତିଆରି, ତେଣୁ ପଶୁ ଶିଢ଼ ପରି ଟାଣି ନୁହେଁ ।
ଏ ବେଙ୍ଗ ବଡ଼ ରାଗୀ ଓ ହଂସ । କୁକୁର କି ବଲୁଆ କେହି ଆକ୍ରମଣ
କରିବାକୁ ଆସୁଥିବାର ଦେଖିଲେ ଆଖିପିଛୁଳାକେ ଏ ଶହ ମୁହଁ-
ଉପରକୁ କୁଦିପଡ଼େ । ଶହ ଏହାକୁ ଧରିବା ପାଇଁ ପାଟି ମେଲ
କରିଦେବା ସମୟରେ ଏ ବେଙ୍ଗ ତା ମୁହଁର ଗୋଟିଏ ପାଖ

[ଶିଢ଼ ଥିବା ବେଙ୍ଗ]

ଥୋମଶିକୁ କାମୁଡ଼ି ଧରେ । ଏତେ ଜୋରରେ କାମୁଡ଼େ ଯେ, କୁକୁର
ବା ବଲୁଆ ହାତ୍ତହାତ୍ତ ଡାକ ଛୁଡ଼ି ସେଠାରୁ ପଳାଇ ଯାଆନ୍ତି ।

ଆଫ୍ରିକାରେ ଏକ ପ୍ରକାର ଗଛବେଙ୍ଗ ଅଛନ୍ତି; ସେମାନଙ୍କ ମୁହଁ
ତଳେ ବେକ ପାଖରେ ଗୋଟାଏ ବଡ଼ ଥଳୀ ରହିଥାଏ । ଏ ବେଙ୍ଗ
ଆଁ କରି ପବନ ଶୋଷିଲାବେଳେ ଓ ତାହା ଛୁଡ଼ିଲାବେଳେ ସୁ ସୁ ଶବ୍ଦ

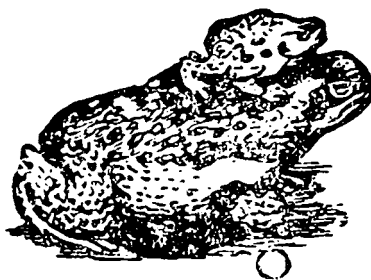

[ଗାଲୁଆ ବେଙ୍ଗ]

ଶୁଭେ । ଏହା ଠିକ୍ ବାଜିଲାପରି ଦୂରରୁ ଶୁଣାଯାଏ—ତେଣୁ ଏ

ବେଙ୍ଗର ନାମ ‘ବଂଶୀ ବଜା’ ବେଙ୍ଗ । ଆମେ ତାକୁ ଦେଖିଲେ ‘ଗାଲୁଆ ବେଙ୍ଗ’ ବୋଲି କହିବା । ସାଧାରଣତଃ ସନ୍ଧ୍ୟାସମୟରେ କିମ୍ବା ବର୍ଷା ହେବା ପୂର୍ବରୁ ଥଣ୍ଡା ପବନ ବହିଲେ ଏହି ବେଙ୍ଗମାନେ ବଂଶୀ ବଜାଇବାରେ ଲାଗିଯାଆନ୍ତି । ପବନ ପଶିଲେ ବେକମୁଣା ଫୁଲି ପେଣ୍ଡୁ-ପରି ବଡ଼ ହୋଇଯାଏ । ସେ ଆସ୍ତେ ଆସ୍ତେ ପବନ ଛୁଡ଼ିଲେ ସେ ଥଳୀ ସାନ ହୋଇଯାଏ ଓ ବଂଶୀ ଫୁଲି ଲୁହଲି ଶବ୍ଦ ହୁଏ ।

ଆଉ ଗୋଟିଏ ଜାତିର ବେଙ୍ଗ ଅଛନ୍ତି, ସେମାନେ ନିଜ ଛୁଆକୁ ପିଠିରେ ଧରି ବୁଲନ୍ତି । ଛୁଆ ତ ବହୁତ ବେଶୀ । ସେ ଅବା କାହାକୁ ଧରି ବୁଲିବ ? ପୁଣି ନିଜ ପିଲା ବା ପର ପିଲା ଜାଣିବ କିପରି ? ତେଣୁ

[ଛୁଆ ପିଠିରେ ବସିଛି]

ଯେ କୌଣସି ବେଙ୍ଗ ଛୁଆଟିଏ ହେଲେ ଆପଣି ନାହିଁ । ସେ ତାକୁ ପିଠିରେ ବସାଇ ଆନନ୍ଦରେ ବୁଲୁଥିବ ।

ବେଙ୍ଗର ଦେହ

ବେଙ୍ଗର ମୁହଁଟି ସରୁ ଓ ଗୋଳିଆ । ଆଖି ଦୁଇଟା ତାଡ଼ି ଉପରେ ଡିମାଡିମା ହୋଇ ପଦାକୁ ବାହାରିଥାଏ । ଆଖି ଡୋଳାକୁ ଘୋଡ଼ାଇବା ପାଇଁ ତଳେ ଓ ଉପରେ ଦୁଇଟା ପତଳା ତମଡ଼ାର ପରଦା ଥାଏ । ଉପ ପାଇଲେ କିମ୍ବା ଶୋଇଲେ ସେ ଆଗ ଉପର ପରଦା-ଭିତରକୁ ଡୋଳାକୁ ଟାଣିନିଏ । ତା ପରେ ସେ ପରଦା ଉପରେ

ତଳର ପାତଳା ପରଦାକୁ ଢାକି ଦିଏ । ବେଙ୍ଗ ଆଖି ଏପରି ଭାବରେ
 ତିଆରି ଯେ, ଗୋଟିଏ ସ୍ଥାନରେ ବସି ଏକ ସମୟରେ ସେ ଚାରିଦିଗର
 ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖିପାରେ ।

ଏହାର ଜିଭ ଅଦ୍ଭୁତ ପ୍ରକାରର । ଆମ ଜିଭର ମୂଳ ଅଂଶ
 ତନ୍ତ୍ରୀ ସହିତ ଲାଗିଥାଏ ଓ ଅଗ ପାଟିଆଡ଼କୁ ଥାଏ । ବେଙ୍ଗର ଜିଭ
 ଠିକ୍ ଏହାର ଓଲଟା । ତାର ମୂଳ ପାଟିର ଓଠ ପାଖରେ ଲାଗିଥାଏ
 ଓ ଅଗ ଦରକାର ପଡ଼ିଲେ ତନ୍ତ୍ରୀଆଡ଼କୁ ବୁଲିଯାଏ । ତେଣୁ ମାଛ,
 ମଣା କି ଅନ୍ୟ କୌଣସି କୀଟପତଙ୍ଗ ପାଇଲେ ବେଙ୍ଗ ଜିଭ ଅଗରେ
 ତାକୁ ଧରି ଏକାବେଳକେ ତନ୍ତ୍ରୀ ପାଖକୁ ନେଇଯାଏ । ଆମ ଜିଭ ପରି
 ବେଙ୍ଗ ଜିଭ ଚଉଡ଼ା ଦୁହେଁ; ଗୋଟିଏ ସରୁ ସୁତାଭଳି ଦେଖାଯାଏ ।

ବେଙ୍ଗର ଚାରିଗୋଟି ଗୋଡ଼; ତେବେ ପଛର ଦୁଇ ଗୋଡ଼
 ଅପେକ୍ଷା ଆଗ ଗୋଡ଼ ଦୁଇଟି ସାନ ଓ ଦୁର୍ବଳ । ଏଥିରେ ଚାରିଗୋଟି
 ଲେଖାଏଁ ଓ କାହାରି କାହାରି ତିନୋଟି ଲେଖାଏଁ ଆଂଗୁଠି ଥାଏ ।

ଅନେକ ସମୟରେ ବେଙ୍ଗର ଆଗର ଗୋଡ଼ଦୁଇଟି ହାତର
 କାମ ଦେଇଥାଏ । ସେ ତା ପାଟି ଅପେକ୍ଷା ବଡ଼ କୌଣସି ଜିଆ,
 ଝିଟିପିଟି ବା ପୋକ ପାଟିରେ ଧରିଲେ ତାକୁ ସଂଗ୍ରହଣେ ଗିଳି
 ଦେଇପାରେ ନାହିଁ । ସେତେବେଳେ ତାକୁ ଆଗ ଦୁଇ ଗୋଡ଼ରେ ଧରି
 ପାଟି ଭିତରେ ମାଡ଼ିଦିଏ ।

ପଛ ଗୋଡ଼ଦୁଇଟି ଲମ୍ବା, ଟାଣ ଓ ମଜଭୁତ । ଏଥିରେ
 ପାଞ୍ଚୋଟି ବା ଚାରିଗୋଟି ଲେଖାଏଁ ଆଂଗୁଠି । ଏଗୁଡ଼ିକ ପତଳା
 ଚମଡ଼ାରେ ଛନ୍ଦି ହୋଇ ରହିଥାଏ—ଠିକ୍ ହଂସପାଦ ପରି । ତା
 ଯୋଗେ ସେ ପାଣିରେ ସ୍ୱଚ୍ଛନ୍ଦରେ ପହଞ୍ଚିପାରେ । ଏହି ପଛଗୋଡ଼
 ଯୋଗେ ସେ ଅକ୍ଳେଶରେ କୁଦାମାରେ; ଆଗ ଗୋଡ଼ଦୁଇଟି କେବଳ
 ତା'ର ସ୍ୱାରାମ୍ୟ ରକ୍ଷା କରେ । ଉକକୁ କୁଦି ମାଟିରେ ପଡ଼ିଲାବେଳେ

ତାର ମୁହଁ ଓ ଗୁଡ଼ି ଛେଚି ହୋଇଯାଆନ୍ତା; ଆଗଗୋଡ଼ ଦୁଇଟି ଥିବାରୁ ତାହା ଝୁଏ ନାହିଁ ।

ଅଧିକାଂଶ ବେଙ୍ଗଙ୍କ ପିଠି ଉପରର ଚମଡ଼ା ଆବଡ଼ା ଖାବଡ଼ା ହୋଇଥାଏ । ସେଠାରେ ଗୁଡ଼ିଏ ଛୋଟଛୋଟ ଅସମାନ ଆବୁ ବାହାରିଲ ପରି ଦେଖାଯାଏ । ଏହି ଚମ ଏପରିଭାବରେ ତିଆରି ଯେ, ସେଥିରେ ପାଣି ଲଗିରହେ ନାହିଁ— ଖସିପଡ଼େ । ଯେଉଁ ଜଳୀୟ ଅଂଶ ଦେହରେ ରହିଯାଏ, ଚମ ତାହା ଶୋଷିନଏ ।

ପଣ୍ଡି ତମାନେ ଏକ୍ସ-ରେ ଯନ୍ତ୍ର ସାହାଯ୍ୟରେ ଏହାର ଦେହ ଭିତରର ଅଂଶ ଦେଖିଅଛନ୍ତି । ସେଥିରୁ ଜଣାଯାଏ, ମେଛୁଦଣ୍ଡ ହାଡ଼ଟି

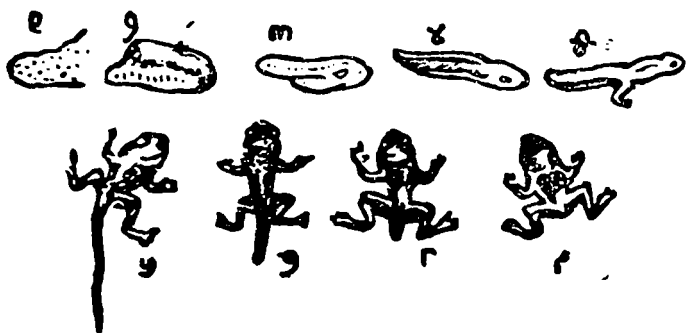
[ଏକ୍ସ-ରେ ଯନ୍ତ୍ର ସାହାଯ୍ୟରେ ଦର୍ଶୁଥିବା
ବେଙ୍ଗ ପେଟ ଭିତରର ଅବସ୍ଥା]

ମୁଣ୍ଡରୁ ଶେଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପଟର ପ୍ରଧାନ ଶିରପରି ରହିଥାଏ । ସେଥିରୁ ଦେହର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅଂଶକୁ ସରୁସରୁ ହାଡ଼ ବାହାର ଯାଇଥାଏ । ଭୂର ଗୋଡ଼ର ହାଡ଼ ମେରୁହାଡ଼ ଅପେକ୍ଷା ଟାଣ ।

ଜନ୍ମକୃତାନ୍ତ

ବର୍ଷାଦିନେ ପ୍ରୋଖଣ୍ଡ, ଖାଲ ଓ ଉଦ୍ଭିଦରେ କୁଳକୁ ଲାଗି ରହିଥିବା ବୃଦ୍ଧାମାନଙ୍କରେ ଧଳା ଫେଣ ମେଞ୍ଚାମେଞ୍ଚା ହୋଇ ଓହଳିଥିବାର ସମସ୍ତେ ଦେଖିଥିବ । ଏହାକୁ ବେଙ୍ଗଫୁଲ କୁହାଯାଏ । ଏହା ଭିତରେ ବେଙ୍ଗର ଡମ୍ବ ପୁରୁ ରହିଥାଏ ।

ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ବେଙ୍ଗଲି ଥରକେ ଦୁଇ ହଜାରରୁ ତିନି ହଜାର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଡମ୍ବ ଦିଅନ୍ତି । ବଡ଼ ବେଙ୍ଗଲିଙ୍କ ଡମ୍ବ ସାଖ୍ୟା ଛଅ ହଜାରରୁ ଆଠ ହଜାରଯାଏ ହୋଇଥାଏ । ଏହି ଡମ୍ବଗୁଡ଼ିକ ଅତି ଛୋଟ ଓ ଗୋଲ । ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଡମ୍ବ ଇଞ୍ଚକର ଶୋହଲ ଭାଗରୁ ଭାଗେ ଲମ୍ବା ଚଉଡ଼ା ଥିବାର ଦେଖାଯାଏ । ଏହାର ଉପର ଅଂଶ କଳା, ତଳ ଅଂଶ ଶିଶୁ ଧଳା । ସବୁଗୁଡ଼ିକ ଡମ୍ବ ଏହି ନାଳୁଆ ଫେଣ ଭିତରେ ଜାକିଜୁକି ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ ଆକାର ବଢ଼ିବା ସଙ୍ଗେସଙ୍ଗେ ବେଙ୍ଗଫୁଲର ଆକାର ବଢ଼ିଯାଏ (ଛବି-୧) । ଡମ୍ବଗୁଡ଼ିକ ଏହି ଫୁଲ ଖାଇ ବଞ୍ଚି ରହନ୍ତି ।

[ଅଣ୍ଡାଠାରୁ ବେଙ୍ଗ ହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବିଭିନ୍ନ ଅବସ୍ଥା]

ସାତ ଆଠ ଦିନ ପରେ ଏହି ଡମ୍ବରୁ ଛୁଆ ବାହାରନ୍ତି । ସେତେବେଳେ ତାକୁ ଦେଖି କେହି କେବେହେଲେ ତାହା ବେଙ୍ଗ ଛୁଆ ବୋଲି କହିବ ନାହିଁ । ଗୋଟିଏ ଗୋଲ ମୁଣ୍ଡ ଓ ସେଥିରେ ମୋଟା ଲଙ୍କୁଡ଼ିଏ

ଥାଏ । ପାଟି, ମୁହଁ, ଆଖି, ଗୋଡ଼ କିଛି ସେତେବେଳେ ନ ଥାଏ (ଛବି-୩) । ଅନେକ ସମୟରେ ପିଲାଏ ଏହା ମାଛ ଯାଆଁଲ ଭାବ ଭ୍ରମରେ ପଡ଼ନ୍ତି । କୌଣସି କୌଣସି ଅଞ୍ଚଳରେ ଏହି ଅବସ୍ଥାରେ ବେଙ୍ଗଛୁଆକୁ ‘ବେଙ୍ଗପହଣୀ’ ବୋଲି କୁହାଯାଏ । ଅନେକେ ଏହାର ନାମ ‘ବେଙ୍ଗସୁଟି’ ଦେଇଥାନ୍ତି ।

ପ୍ରତିଦିନ ଏହି ମୁଣ୍ଡ ଓ ଲଙ୍ଗୁଡ଼ ବଢ଼ୁଥାଏ । ଦୁଇ ତିନି ଦିନ ପରେ ଲଙ୍ଗୁଡ଼ରେ ଗୋଟିଏ ଚମ ପରଦା ଦେଖାଯାଏ । ତା ସାହାଯ୍ୟରେ ସେ ସୁବିଧାରେ ପାଣିରେ ପହଞ୍ଚିପାରେ (ଛବି-୪) । ତା ପରେ ତା ଲଞ୍ଜସହ ଦେହ ଫମେ ଲମ୍ବା ଓ ସରୁ ହୋଇଥାଏ । ଏହି ସମୟରେ ମୁହଁ ପାଖରେ ଗୋଟିଏ କଣା ଦେଖାଯାଏ । ମାଛ ତାହାର ଜାଲି ବା ଫୁଲ ସାହାଯ୍ୟରେ ଯେପରି ନିଃଶ୍ୱାସ ନିଏ ଓ ପ୍ରଶ୍ୱାସ ଗୁଡ଼େ, ବେଙ୍ଗଛୁଆ ସେହିପରି ଏ କଣା ସାହାଯ୍ୟରେ ନିଃଶ୍ୱାସ ପ୍ରଶ୍ୱାସ ନବାଆଣିବା କରେ । ତା ପରେ ପରେ ପେଟ ଭିତରର ହୃଦୟନ୍ତ୍ର ବଢ଼େ । ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତାହାର ପାଟି ହୋଇ ନ ଥାଏ । ପେଟରେ ହୃଦୟନ୍ତ୍ର ହେବା ସଙ୍ଗେସଙ୍ଗେ ପାଟି ହୁଏ ଓ ସେହି ପାଟିରେ ସେ କଅଁଳ ଭାସପସ ଖାଏ, ପାଣି ପିଏ । ଏ ଅବସ୍ଥା ଆସିବାଯାଏ ସେ ତା ଲଞ୍ଜରେ ଥିବା ଖାଦ୍ୟରସରେ ବସ୍ତ୍ର ରହିଥାଏ । ଏହି ସମୟରେ ମଧ୍ୟ ତା’ର ଆଖି ଫିଟେ ।

ଏହି ଅବସ୍ଥାରେ କେତେକ ସପ୍ତାହ କଟିଯାଏ । ବେଙ୍ଗଛୁଆ ଦିନକୁ ଦିନ ବଢ଼ୁଥାଏ ଓ ତା ଦେହର ପରିବର୍ତ୍ତନ ଘଟୁଥାଏ । କିଛି ଦିନ ପରେ ଲଞ୍ଜପାଖରେ ପଛଗୋଡ଼ ଦୁଇଟି ଦେଖାଯାଏ । (ଛବି-୫) । ତା ପରେ ଗୁଡ଼ିପାଖର ଡାହାଣ ପଟରେ ଗୋଟିଏ ଚମଡ଼ା ଆବୁ ବାହାରେ । ଦିନେ ଦୁଇ ଦିନ ପରେ ସେ ଆବୁ ଫାଟି ସେଥିରୁ ଆଗ-ଗୋଡ଼ ବାହାରିଥାଏ । ତା ପରେ ଠିକ୍ ଏହିପରି ବାଁ ପାଖ ଆଗଗୋଡ଼ ମଧ୍ୟ ବାହାରିଥାଏ । ପଛଗୋଡ଼ ଦୁଇଟି ଯେପରି ଏକ ସମୟରେ ହୁଏ, ଆଗଗୋଡ଼ ଦୁଇଟି ସେପରି ନ ହୋଇ ଥରଥର ହୋଇ ବାହାରେ (ଛବି-୬) ।

ଦେହରେ ଚାରି ଗୋଡ଼ ବାହାରିଲା ବେଳକୁ ଲଞ୍ଜଟି ସରୁ ହୋଇ ଆସିଥାଏ । ନିମ୍ନେ ଦେହ ବଢ଼ିବା ସଙ୍ଗେସଙ୍ଗେ ଲଞ୍ଜ ଛୁଡ଼ିଆସେ (ଛବି ୭ ଓ ୮) । ଏହି ସମୟରେ ପାଟିରେ ଜଳ ଦେଖାଯାଏ ଓ ଆଖି ଚାରିଆଡ଼କୁ ବୁଲେ । ବେଙ୍ଗଛୁଆ ନିର୍ଭୟରେ ପାଣିରେ ପହଞ୍ଚି ଖେଳେ ଓ ନିଜର ଖାଦ୍ୟ ଖୋଜିବୁଲେ । ଏହି ଅବସ୍ଥାରେ କେତେ ଥର ସେ ଦେହର ଚମକୁ ଯାପ କାନ୍ଦି ଛୁଡ଼ିଲା ପରି ଦେହରୁ ଛଡ଼ାଇ ଅଲଗା କରିଦିଏ ଓ ସଙ୍ଗେସଙ୍ଗେ ତାହା ଖାଇପକାଏ ।

ଏହି ଅବସ୍ଥାରେ ସେ ବହୁତ ବେଶୀ ଖାଏ ଏବଂ ସେହି ପରିମାଣରେ ବଢ଼େ । ଗୋଡ଼ ଚାରିଟି ଦୃଢ଼ ହୋଇ ଆସିଲାବେଳକୁ ଲଞ୍ଜ ଛୁଡ଼ି ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଲେପ ପାଇଯାଇଥାଏ । ଏତେବେଳେ ଯାଇ ସେ ଗୋଟିଏ ବେଙ୍ଗରେ ପରିଣତ ହୁଏ (ଛବି-୯) ।

ଶରୀର ଓ ବର୍ଷାଦିନଯାକ ବେଙ୍ଗସବୁ ପଦାରେ ବୁଲନ୍ତି । ଶୀତଦିନ ଆସିଗଲେ ଓଳିତଳ ଗାତରେ, ଓଡ଼ା ମାଟି ତଳେ, ପାହାଡ଼ ଗୁମ୍ଫାରେ ବା ସନ୍ତସନ୍ତ ଆ ବଣୁଆ ଜାଗାରେ ଚାଲି ହୋଇ ଶୋଇରହନ୍ତି । ସେ ସମୟରେ ସେମାନେ କିଛି ଖାଆନ୍ତି ନାହିଁ । ଶୀତ ଦିନ ଚାଲିଯିବା ପରେ ପରେ ନିଜରୁ ଉଠନ୍ତି ଓ ଖାଦ୍ୟ ଖୋଜି ବାହାରନ୍ତି ।

ବେଙ୍ଗଗୁଡ଼ିକ ଆମର ଅନେକ ଉପକାର କରନ୍ତି । ଆମର ନାନାପ୍ରକାର କ୍ଷତି କରୁଥିବା ମାଛି, ମଶା, ଗୀଟ, ପତଙ୍ଗ ସବୁ ଧରି ସେମାନେ ଖାଇଯାଆନ୍ତି । କେତେକ ଜାତିର ଲେକେ ବେଙ୍ଗ ମାଂସ ଆଗ୍ରହରେ ଖାଆନ୍ତି । ଆମେରିକାରେ ବେଙ୍ଗ ବ୍ୟବସାୟ କରି କେତେକ ଲୋକ ବେଶ୍ ଧନୀ ହୋଇପାରିଛନ୍ତି । ସେମାନେ ନାନା ପ୍ରକାର ବେଙ୍ଗ ପୋଷି ସେମାନଙ୍କ ବଣ ବଢ଼ାନ୍ତି ଓ ତାହା ଦେଶ ବିଦେଶକୁ ବହି କରନ୍ତି । ଆମ ଦେଶରେ କେଳା ପ୍ରଭୃତି ଜାତିର ଲେକେ ବର୍ଷାଦିନେ ବ୍ରାହ୍ମଣୀବେଙ୍ଗ ଖୋଜି ବୁଲୁଥାନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କର ବେଙ୍ଗ ମାଂସ ଗୋଟିଏ ଭଲ ଖାଦ୍ୟ ।

ବେଙ୍ଗର ଚମ ମଧ୍ୟ ଆମର କାମରେ ଲାଗେ । ଗାଁମାନଙ୍କରେ ‘ବେଙ୍ଗୀବାଇଦ’ ବୋଲି ଗୋଟିଏ ଖେଳନା ବନ୍ଧି ହୁଏ । ତାହା ଏହି ବେଙ୍ଗ ଚମରେ ତିଆରି ହୋଇଥାଏ । ଆଉ କେତେକ ପ୍ରକାର ଦରକାରୀ ଜନିଷ ମଧ୍ୟ ଏଥିରେ ହୁଏ ।

ବେଙ୍ଗଙ୍କର ଶତ୍ରୁ ଦୁନିଆରେ ବହୁତ ବେଶୀ । ବେଙ୍ଗ ଯେତେ ଅଣ୍ଡା ଦିଏ, ସେଗୁଡ଼ିକ ବଞ୍ଚି ରହୁଥିଲେ ଏ ପୃଥିବୀରେ ବେଙ୍ଗ ବ୍ୟତୀତ ଆଉ କୌଣସି ଜୀବ ନ ଥାନ୍ତେ । ମାତ୍ର ମାଛ, ଚଢ଼େଇ ପ୍ରଭୃତି ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଅଣ୍ଡା ଓ ଛୁଆ ଅବସ୍ଥାରେ ବହୁ ସଂଖ୍ୟାରେ ଖାଇଯାଆନ୍ତି । ଥରକେ ଦୁଇ ହଜାର ଅଣ୍ଡାରୁ କୋଡ଼ିଏ ପଚାଶଟିରୁ ବେଶୀ ବେଙ୍ଗ ବାହାରନ୍ତି ନାହିଁ ।

ସାପ ବେଙ୍ଗମାନଙ୍କର ପ୍ରଧାନ ଶତ୍ରୁ । ସେ ଯେଉଁଠାରେ ବେଙ୍ଗ ଦେଖେ, ସଂଗେସଂଗେ ତାକୁ ଗିଳିଦିଏ । କେତେକ ଚଢ଼େଇ, କୁକୁର, ବଲୁଆ ମଧ୍ୟ ବେଙ୍ଗ ଖାଇଯାଆନ୍ତି । ସାଧାରଣ କୁକୁର ଅବଶ୍ୟ ବେଙ୍ଗ ଖାଇବାକୁ ବେଶୀ ଆଗ୍ରହ ଦେଖାଏ ନାହିଁ । ବୋଧହୁଏ, ତା ମାଂସ କୁକୁରକୁ ସୁଆଦ ଲାଗେ ନାହିଁ ।

